ԺԱ. ՏԱՐԻ 3015 — ԹՈՒԱԿԱՆ, ՀԱՅՈՑ 16 ՄԵՀԵԿԱՆ, 4386 — 22 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1894 — 28 ՇԱԲԱՆ 1311 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Գրական

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան [illegible]	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներու Տարեկան Ֆրանք	56
» Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց [illegible]	Ղրուշ 50

Խմբագրութեան [illegible] նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐ. 22/6 ՄԱՐՏ, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ ՀՐԱԺԱՐՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՊԵՏ ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԵՐԻ

Պ. Կլատստոնի հրաժարականն օրուան քաղաքական մեծագոյն դէպքն է ո՛չ միայն Անգլիոյ այլ եւրոպեան քաղաքականութեան համար։ Նոյն իսկ արտաքին խնդրոց վրայ Լորտ Ռոզպերի Պ. Կլատստոնէ տարբեր կը խորհէր ինչ ինչ տեսութեամբք։ Օտարազգիներն անանկ համոզուած են թէ Լորտ Ռոզպէրի Պ. Կլատստոնէ աւելի բարեկամ է Երրեակ Նիզակակցութեան, ինչպէս Լորտ Սալզպըրի՝ Լորտ Ռոզպերիէ աւելի։ Բայց արտաքին խնդիրներ դեր մը չունին Պ. Կլատստոնի հրաժարման նկատմամբ։ Քաղաքական կացութիւնն հանդարտ է, միջազգային ծանր խնդիր չկայ մէջ տեղ, և Անգլիա՝ մանաւանդ այս պահուս՝ իւր ներքին խնդիրներով միայն զբաղած է։

Անգլիական վերջին թերթերը տեսնելէ ետքը, կրնանք այսօր շեշտելով կրկնել մեր երեկի յօդուածով յայտնուած կարծիքը թէ Պ. Կլատստոնի հրաժարը ծանր յուսավրիպման մը հետեւանք է, և ոչ թէ պարզապէս ծերութեան բերմունք։ Առանց նոր գիրք կարդալու ալ Պ. Կլատստոն կրնար մէկ-երկու տարի եւս նախարարապետութիւն ընել, շատանալով ուշիմ քարտուղարներու իրեն համար կարդացածներովը։ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, գլխաւոր ընդդիմադիրք որոց պարտի պատասխանել, իրմէ հազիւ մի քանի մէթր հեռի կը նստին, սեղանին դիմացի կողմն, և իւր չլսածներուն պատասխանն ալ Սըր Ուիլեըմ Հարքորդ և Պ. Ճոն Մորլի կրնային տալ։ Բայց ճշմարտութիւնը սա է որ Կլատստոնեան ներքին քաղաքականութեան հիմնաքարն Իռլանտական ծրագիրն էր, և մօտ ժամանակներս անոր օրէնքի կարգ անցնելուն հաւանականութիւն չէր մնացած։ Անգլիոյ, Կալլէսի և Սկովտիոյ բնակիչները գոհ ընելու չափ գործ չէր տեսնուած, որպէս զի յաջողութեան յուսով դիմում ընէր ընտրող դասակարգին։ Նոր նստաշրջանին Իռլանտական նոր ծրագիր մը բերելու միջոցը կար թէև, բայց Կալլէսի, Սկովտիոյ և բուն Անգլիոյ ազատականք և արմատականք իմացուցած էին Պ. Կլատստոնի թէ «Նոր նստաշրջանի մ'ալ Իռլանտայի զոհուելու չենք կրնար հանդուրժել. պէտք է քիչ մ'ալ մեզ վերաբերող ծրագրերով զբաղեցնէք Խորհրդարանն»։ Իռլանտացիներն ալ կ'ըսէին թէ ամեն բանէ առաջ նոյն ծրագրին գործադրման համար նախարարութեան կողմն կը բռնեն, ապա թէ ոչ՝ հանդուցեալ Փառնէլի պէս նորէն ընդդիմադիրի դերը ձեռք պիտի առնուն։ Գլխաւոր խնդիրն ուրեմն անել ճամբու մէջ էր։ Եւ Պ. Կլատստոնի մէկ հանգամանքն է որ եթէ խնդիր մ'ընդգրկէ, ա՛լ ուրիշ խնդրի վրայ միտքը տաք չըլլար, մինչեւ որ իւր միտքը դրածն ի գլուխ հանէ։

Պ. Կլատստոնի համար յուսավրիպման ուրիշ պատճառ մը եղած պէտք է ըլլայ հանրային կարծեաց անտարբերութիւնն երբ Լորտերու Ժողովը մերժեց իւր սիրական ծրագիր։ Ինչ որ ալ ըսեն և գրեն արմատականք, Լորտերու Ժողովոյն բարձումը պահանջելու համար այնքան եռանդ չկայ, նոյն իսկ ազատականաց մէջ։ Պ. Կլատստոնի ջերմ կուսակից Իռլանտացի հրապարակագիր Պ. Թիմոթի Օ'Քոնոր կը գրէ իւր ի Լոնտոն հրատարակած «Սթար» ամենօրեայ լրագրով թէ «Լորտ մը միայն կարող է այս պահուս ամրապնդել և պահպանել ազատական կուսակցութիւնը»։ Նոյն իսկ ազատական կուսակցութեան մի քանի վարիչներ Լորտերու Ժողովոյն անդամներ են, և մինչ Սըր Ուիլեըմ Հարքորդ առաւելապէս արմատականներուն համակրանքը կը վայելէ, Լորտ Ռոզպերիի կը վստահին ո՛չ միայն Կլատստոնեանք այլ և միութենական—ազատականք, որոնք գէթ ոմանք կրնան նորէն միանալ ազատական կուսակցութեան հետ, մանաւանդ եթէ Լորտ Ռոզպերիի առաջնորդութեան ներքեւ քոյր-կղզւոյ ծրագիրն աւելի կամ նուազ մի կողմ թողուի։

Բաց աստի, կ'երեւի թէ Պ. Կլատստոն իւր պաշտօնակիցներուն հետ ալ անհամամիտ էր մի քանի խնդիրներու վրայ, գլխաւորապէս նաւային խնդրոյն վրայ։ Ելմտական նախարար Սըր Ուիլ. Հարքորդ, արմատականները գոհացնելու համար, բուն ժողովրդական ոգւով ելմտացոյց մը կ'ուզէր բերել այս տարի։ Բայց Պ. Կլատստոն, որ ցայսօր Անգլիոյ համար մեծագոյն ելմտագէտն է, և որոյ ելմտացոյցք երբեմն ելմտական գիտութեան հրաշալիքներ նկատուած են, անտեսագիտական խնդրոյն վրայ նոյնքան ժողովրդականութենէ չախորժիր, գիտական ուղղափառութեան աւելի հաւատարիմ կը մնայ, և չի հաւնիր Սըր Ուիլեըմի ինչ ինչ առաջարկներուն։ Ծովային նախարար Լորտ Սբէնսըր, Լորտ Ռոզպերի և այլ պաշտօնակիցք կը խնդրեն կարեւոր գումար մ'եւս յատկացնել նոր մարտանաւերու շինութեան։ Պ. Կլատստոն, երբ մի քանի տարի առաջ 25 միլիոն ոսկի յատկացաւ, կը յուսար որ ժամանակ մը նաւատորմի համար բացառիկ ծախք չըլլար, և կ'ուզէ որ նաւային մարդիկ արդի նաւային զօրութեամբ և շինուելու վրայ եղած նաւերով շատանան և նոր բեռ չդնեն տուրք տուող ժողովրդեան վրայ։ Որովհետեւ արմատականք եւս հակառակ են նաւատորմի համար նոր ծախք ըլլալուն, հաւանական է որ Սըր Ուիլեըմ Պ. Կլատստոնի պէս կը խորհէր։ Բայց հանրային կարծեաց պահանջման առջեւ, հարկ եղած էր խոստանալ թէ կառավարութիւնն առաջիկայ նստաշրջանին սկիզբը պիտի ըսէ թէ ո՛րքան գումար նորէն կը յատկացուի նաւաշինութեան։

Կալլէսցիներուն ընթացքն ալ դժգոհութիւն կը պատճառէր Պ. Կլատստոնի։ Կը պահանջեն որ իրենց նահանգին մէջ անկլիքան Եկեղեցին պետական և հանրային հաստութներէն և ռոճիկներէն զրկուի և իրենց միւս եկեղեցիներուն պէս կամաւոր նպաստով ապրող եկեղեցի մ'ըլլայ, և իրենք որ նոն-քոնֆորմիստ են, (ոչ-անկլիքան բողոքական), ազատին անկլիքան կղերին համար դրամ վճարելէ։ Բայց Պ. Կլատստոն այնքան կը յարգէ անկլիքան կղերն և Իռլանտայի մէջ անկլիքան Եկեղեցին պետական կապակցութենէ զրկելէն ետքն ալ այնքան կը պատկառի նոյն Եկեղեցիէն, որ Կալլէսցիներուն խնդրանքն այնքան աճապարանօք իրագործելու կողմն չէր երթար, և նոյն խնդրոյն զոր անցեալ օր կուտար Մաճաններուն, ինք իւր մասին կը գործադրէր, տակաւ միտքերը պատրաստելով այս փոփոխման։

Բայց արդեօք Լորտ Ռոզպերի նախարարապետ ըլլալով դժուարութիւնք պիտի վերջանա՞ն Ազատականաց համար։ Պ. Կլատստոն միայն կրնար մէկտեղ պահել իրարմէ այնքան տարբեր տարրեր ինչպէս Իռլանտացիք և Անգլիացիք, Արմատականներն, հին և նոր, և Ուէլնէրու ճնցօրդներն, համոզեալ անկլիքաններն և [illegible] նոն-քոնֆորմիստներն։ Արմատականք եւս քան զեւս պիտի ընդվզին Լորտ Ռոզպերիի օրով, և Իռլանտացիք եւս քան զեւս պիտի պաղին և հեռանան Նախարարական կուսակցութենէն. զի Լորտ Ռոզպերի չսքօղեր թէ ինք սիրահար չէ Իռլանտական ծրագրին, և միայն իբրեւ քաղաքական հարկ մը կը համակերպի։ Երբ ոչ եւս է Պ. Կլատստոն, հաւանական է որ նոյն ծրագիր բոլորովին մէկ կողմ թողուի, Իռլանտացիք նորէն բաժնուին Ազատականներէն, Միութենականք վերստին միանան Ազատականաց հետ, և իրաց հին վիճակը վերահաստատուի, կամ նոր դաշնակցութիւններ երեւան գան կուսակցութեանց մէջ։

Բ. Փ.

ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Ցայտ է թէ Չինք ըստ բաւականի յառաջացեալ քաղաքակրթութեան աստիճանի հասած էին, և թէ ծանօթ էր իրենց համար տպագրութիւնը, կամ աւելի ճշիւ, փայտափորագրութիւնը, մինչդեռ Եւրոպա բարբարոս վիճակի մէջ էր։ Փայտատպական տպագրութիւնն այդ երկրին մէջ կը սկսի մեր թուականին 581 տարիէն. վիմտպութիւնը կ'երեւի 904 տարւոյն մէջ։ 1040ին շարժական կաղապարք կամ տառք յերեւան եկան։ Այլ տպագրութիւնն ընդ երկար ծառայեց միայն հին ու նոր գրական երկոց արտադրութեան, և բնաւ չէր մտածուեր գաղափար և հանրային կարծիք ծաւալել օրագրի միջոցաւ. վասն զի բուն օրագրաց դասակարգութեան մէջ չենք կրնար բովանդակել անջատ թերթերը։ Բէքինի լրագիրը պաշտօնական թերթ էր, որոյ հաստատումն անշուշտ կը հասնի Ը. դարու սկիզբը։ Սակայն պէտք է դիտել թէ հրատարակութիւնք կառավարութեան կողմանէ խեթիւ չդիտուեցան։ Տպագրութիւնն ընդունելի եղաւ և կրօնական բանաւորութիւնն անծանօթ մնաց անոր։ Բնաւ ո՛չ վերէն և ոչ վարէն կախուեցաւ գրաւճառ մը պետական կրօնքէն տարբեր կրօնքի առաջող մարդոց աքսորելոց տպելուն կամ ծախելուն համար։ Բանն մ'ամիս յառաջ Գանթոնի ֆրանսական հիւպատոսին մէկ թղթակցութեան վրայ Չինաստանի մամուլը նիւթ եղաւ Բարիզի աշխարհագրական ընկերութեան նիստերէն մէջ։ Այս ուսումնասիրութիւն նուազ յանկուցիչ չէր, վասն զի կը վերաբերէր երկրի մը որ մեզ համար հակապատկերի երկիրն է, ուր սպիտակը սուգի գոյն է, ուր տաք բան կը խմեն զովանալու համար, ուր գրքերու սկիզբը վերջն է, ուր կնոջ մը գեղեցկութիւնը կը ճանչցուի բոլորովին կոր ոտքէն և տափուկ քիթէն, ուր անքաղաքավարութիւն է մէկու մը առջեւ գլխարկը վար առնել, ուր ստի թաթերը ձեռքերը տաքցնելու միայն կը գործածուին, ուր 10 հարիւրորդամէթր երկայնութիւն ունեցող եղունգներն ազնուութեան նշան են, ուր մատանիք բթամատին վրայ կը դրուին, ուր ճաշը պտուղներով կը սկսի և ապուրով կը վերջանայ, ուր [illegible] ի հայրս կը նամի . . . ։ Պաշտօնական օրէնքը՝ զորմէ խօսեցանք՝ Չինկ Բաօն է։ Այս թերթ իւր հաստատութենէն ի վեր որ հաւանաբար կը բարձրանայ 713 տարւոյն, Թանկ հարստութեան կայսերաց միոյն թագաւորութեան տակ, այսօր կը տպագրուի սոսի կամ կաղամախ փայտէ շինուած շարժական կաղապարներու օգնութեամբ։ Չինկ-Բաօ երեք ձեւով կը տպագրուի, առաջին կամ պաշտօնական տպագրութիւնն՝ շարժական տառերով կը տպագրուի։ Կը բովանդակէ 24 էջերէ, մէն մի էջ եօթն սիւնակի վրայ 14 տառի բաժնուած։ Վերի կողմը չորս տառի միջոցի չափ կը վերապահուի ի պատիւ վեհապետաց անուան կամ անոնց վերաբերող բաներուն։ Բաժանորդագինն է գրեթէ մէկ Փր. 25 սանդ. ամիսը Չինաց համար։ Կազմը դեղին է՝ որ է կայսերական գոյնն և որուն վրայ կը գրուի օրագրին անունն։ Երկրորդ տպագրութիւնը կամ Չանկ-Բէօն տեղի կ'ունենայ կնքամոմէ թիթեղներու վրայ, ուր տառերը կը փորագրուին բաւական կոշտ կերպով։ Թուղթը գէշ է, տպագրութիւնը թերի և թանձր։ Ամեն մէկ էջ կը բովանդակէ եօթը սիւնէ 22 տառով։ Չանկ-Բէօն պաշտօնական տպագրութենէն քիչ մը յառաջ ի հրապարակ կ'ելնէ։ Բաժանորդագինն ամիսը գրեթէ մէկ ֆրանք է։ Երրորդ տպագրութիւնը կամ Սէէ-Բէօ (ձեռագիր տպագրութիւն) աւելի փոքր ծաւալով է և ունի վեց սիւն 14 տառով։ Գիրը շատ յըստակ է, այլ քիչ մը նոսր և դժուարընթեռնլի օտարաց համար։ Այս վերջնոյս բաժանորդագինն ամիսը 30 ֆրանք է։ Չինկ-Բաօն կը ծանուցանէ կայսերական ունկնդրութիւններն, նահանգապետաց անուան փոփոխութիւններն իսկ, հրովարտակները, Բէքինի նախարարներէն, փոխարքայներէն և ոստիկանութեան պաշտօնատունէն ուղղուած տեղեկագիրները։ Գահէն բխող հրովարտակաց ընդօրինակութիւնը պէտք է անմիջական ըլլայ և անփոփոխ։ Անոր ընթերցումն օտարաց զարմանք ազդելու շատ պարագայներ ունի։ Զոր օրինակ, գլխարկի փոփոխութիւնը կախում ունի հրովարտակէ մը. տարին երկու անգամ գարնան և ձմրան սկիզբն, արարողութեանց պաշտօնատունն այս գործին վրայ վեհապետին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, որ թուական մը կը հաստատէ զոր հետագիրը կը ծանուցանէ ամբողջ երկրին մէջ։ Տեղական խնդրագիրերով պահանջուած սրբացուցման հրովարտակներն, անոնց պատճառ տուող հրաշալի դէպքերն յարակից լինելով, ինչպէս նաեւ երկրագործներու փափաքած ձիւնը խնդրելու համար Երկնից մեհենին մէջ իրենց վեհապետին ըրած այցելութիւնները կը նշանակուին, և չինական բարուց վրայ թանկագին տեղեկութիւններ կ'ընծայեն։ Գաւառային իշխանութիւններէն եկած տեղեկագիրք ալ են յաճախ այնպիսի խրոխտութեամբք որոց մէջ կը տիրեն անելորդապաշտութիւն կամ առաքինութիւն. զոր օրինակ պէտք է յիշատակել անձնուրացութիւնը մատաղատի հարսին, որ փրկելու համար իւր ծանրապէս հիւանդ այրը, չէր վարանած կտրել իւր բազկի մսին մէկ կտորն և հրամայուած դեղերուն հետ եփել, ըստ ժողովրդային հաւատալեաց հիւանդին բժշկութիւնը ձեռք բերելու համար։ Այրը սակայն մեռաւ, և կինն անձնասպան եղաւ ոսկէ թերթ մը կլանելով։ Հրովարտակաւ յիշատակարանի մը շինութիւնը վճռուեցաւ, անձնուրացութեան այս օրինակն ապագայ սերնդեան փոխանցելու համար։ (*)

ՌԸՎԻՒ ԱՆՍԻՔԼՈՊԷՏԻՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՉ ԵՈՎՍԷՓ ԿԱՅՍՐ Ի ՖՐԱՆՍԱ. —Հեռագիրը ծանոյց թէ Պ. Քառնօ հեռագրաւ բարի գալուստ մաղթած է Ֆրանձ Եոզէֆ կայսեր, Միջերկրականի եզերքն հարաւային Ֆրանսայի զբօսավայր մը գալուն առթիւ Էլիզապէթ Կայսրուհւոյն հետ, (Մարդէն հրուանդանն)։ Այս այց թէեւ քաղաքական նպատակ չէ, բայց շատ լաւ տպաւորութիւն կ'ընէ քաղաքացիաց և ժողովրդոց վրայ, իբրեւ խաղաղասէր և հաշտարար նշան մը։ Աւստրիա թէպէտ Երրեակ Նիզակակցութեան անդամ, բայց Ֆրանսայի հետ աղէկ է։ Ֆրանսացւոց զգացումները դարձած չեն Աւստրիոյ դէմ, և Մաճառք, թէպէտ Գերմանիոյ և Իտալիոյ հետ դաշնակից, թէեւ գերմանական կրթութիւն ստացած, բայց զգացմամբ Ֆրանսասէր են։ Երրեակ Նիզակակցութեան վեհապետներէն միայն Աւստրիոյ Կայսրն է որ Ֆրանսա կուգայ, և ապահով է թէ ամենայն յարգանօք կ'ընդունուի։ Եւ իրօք, ամեն միջոցներ ձեռք առնուեցան ֆրանսական իշխանութեանց կողմէ, որպէս զի Կայսրն ու Կայսրուհին կատարելապէս անվրդով և ընտանեկան կեանք մը կարենան վարել ի Քափ Մարդէն։ Իրենց պանդոկէն ուղղակի հեռագրաթել մը հաստատեցաւ մինչեւ Վիեննա։ Ֆրանսացւոց մեծամասնութիւնն այժմ այն համոզումն ունի թէ Նաբոլէոն Գ. սխալ մը գործեց 1859ին Իտալիոյ սիրոյն համար պատերազմ հրատարակելով և յաղթելով Աւստրիոյ։ Էլիզապէթ Կայսրուհին Քափ-Մարդէն գալուն պէս իւր առաջին այցելութիւնն ըրաւ Էօժէնի կայսրուհւոյն որ հոն մեկուսացեալ կեանք մը կը վարէ, չմոռնալով թէ կորուսած է իւր իշխանութիւն, իւր ամուսին, իւր միակ որդի, իւր երիտասարդութիւն և իւր գեղեցկութիւն։ Այս երկու կայսրուհիք բոլորովին տարբեր հանգամանաց մէջ տեսնուած էին իրարու հետ 27 տարի առաջ Սալցպուրկի արքայական դղեկին մէջ, երբ ֆրանսական Երկրորդ կայսրութիւնն իւր փառաց գագաթն հասած կը գտնուէր։

Ի ՖՐԱՆՍԱ. —Երեսփ. Ժողովը կը վիճաբանի կառավարական ծրագրի մը վրայ, որուն համեմատ Փարիզ քաղաքը պիտի արտօնուի 117 ½ միլիոն Ֆր.ի նոր փոխառութիւն մը հանել, որ պիտի գործածուի (Ա.) մաքուր աղբիւրի ջուր աւելի մեծ քանակութեամբ բաշխելու քաղաքացիներուն, և (Բ.) քաղաքէն դուրս բաւական հեռաւորութեամբ 2,100 էքդար հող գնելու, ուր ջրանցով մը պիտի փոխադրուին Փարիզի կոյուղիներուն բոլոր արտադրութիւնք, որք այլ եւս Սէն գետը չպիտի թափուին, որով այն մեծ գետ մաքուր պիտի ըլլայ և ոչ թէ հիւանդութիւն ծաւալելու միջոց մը, որպէս ցարդ։ Իսկ այն հողերուն մէջ ալ ընդարձակ պարտիզպանութիւն պիտի հաստատուի, որուն մեծապէս օգտակար են կոյուղեաց պարունակութիւնք։

—Պ. Պրիւնըթիէռ, նոր ակադեմականն, որուն Ճօն Լըմուանի վրայ ճառն անցեալ օր յիշեցինք, մեծ հակառակ գրած ըլլալով Զօլայական դպրոցին, երբ անցեալ շաբթուն Սոռպոն գնաց գրականութեան վրայ իւր սքանչելի հրապարակախօսութիւններէն մին եւս արտասանելու, 3,000 ունկնդրաց մէջ սպրդած քանի մը ծակ-գլուխ ուսանողներ այնքան աղմուկ և ժխոր յարուցին և պատուական գրագէտին ու մեծ վարպետին դէմ այնքան վայրահաչութիւններ ըրին՝ «Մեզ Զօլա՛ն պէտք է» աղաղակելով, որ Պ. Պրիւնըթիէռ չուզեց խօսիլ և ելաւ գնաց, յայտարարելով որ եթէ առաջիկայ շաբթուն ալ այս խայտառակութիւնք կրկնուին, իւր հրապարակախօսութեան բեմը Սոռպոնէ այլուր պիտի փոխադրէ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. —Ռուսիոյ հետ կնքուած առեւտրական դաշնագրին հակառակորդները ծանուցած էին թէ ելմտական նախարար Տքթ. Միքէլ եւս հակառակ է, և միայն քաղաքական նպատակներով է որ կոմս Քափրիվի կնքած է այս դաշնագիր։ Տքթ. Միքէլ, Նախարարապետէն ետքը ճառախօսելով, գործնականապէս հերքեց այն կարծիք, և դաշնագիրը պաշտպանեց լոկ անտեսագիտական փաստերով։ Հաստատեց թէ կայսրութեան կառավարութիւնն և Բրուսիոյ արքայական կառավարութիւնը կատարելապէս համամիտ են այս խնդրոյ վրայ։ Երկրագործք իրենց ենթադրածին չափ պիտի չվնասուին, իսկ արհեստագործք մեծապէս պիտի օգտին, և գործաւոր դասակարգն, որ կ'աշխատի գործարաններուն մէջ, նուազ համակրելի չէ քան արտի մէջ աշխատող մշակներն։ Անցեալ տարի Ռուսիա 24 միլիոն կեն-

---

(*) Այս շահագրգիռ տեղեկութեան մնացորդ մասն յաջորդ թուով մը պիտի հրատարակի։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (169)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

Ինչ և իցէ, Պ. Պընուա հազալով և յաջողելով երկու մատը երկու կոճակներուն մէջ դնել, սապէս սկսաւ.

—Այն ատեն, պարոն դատաւոր, քընացած էի իրիկուան ժամը տասնըմէկին ատենները։ Պ. դուքսը, իր սովորութեան համեմատ, իր յարկաբաժինն առանձնացած էր։ Պէտք է ըսեմ ձեզ թէ խիստ շատ անգամ դուքսն հոս թիկնաթոռին վրայ կ'անցունէր գիշերը. ասիկա տարօրինակ կ'երեւի, բայց իմ գիտնալիք բանս չէր, վասնզի ստորնակարգ դեր մը ունէի։

—Շարունակեցէք, ըսաւ դատաւորը որ կը վախնար թէ ընկերային պայմաններու զանազանութեանը վրայ քննախօսութիւն մը տեղի կունենայ։

Պ. Պընուա անհամբերութեան շարժում մը ցուցելով յարեց.

—Քնանալէս առաջ, պատիւ ունեցած էի ըսելու տիկին Պընուաի—իմ օրինաւոր կնոջս, պարոն դատաւոր, քսան երկու տարիէ ի վեր—և որ այնպէս պիտի ըլլայ մինչեւ մահը—ըսելու իրեն թէ կուզէի կանուխ ելլել, առտուն աշխատութիւններ ունենալով։

«Արդ կը քնանայի երբ ժամը երկուքին ատենները—երկուքը քառորդ անցած, ճիշդ չեմ գիտեր, վասնզի միտքէս չանցուցի զարթուցակս նայիլ՝ տիկին Պընուան արթնցնելու վախով—զանգակի ձայն մը լսեցի։ Խիղճս թելադրած ըլլալով ինծի իմ պարտականութիւնս, դուրս սահեցայ անկողնէն և ոտնաձայներ լսելով անդաստակին տակ, հարցուցի թէ ո՛վ էր։ Ձայն մը պատասխանեց ինծի. պարոն տը Սիլվրէլ։

«Այդքան անակնկալ ժամու մը ուրիշ ո և է այցելուի համար սենեկապանը պիտի կանչէի։ Բայց Պ. դուքսը քանիցս հրամայած էր ինծի որ ամեն ժամու թող տըրուի Պ. տը Սիլվրէլի մտնել իր ապարանքը։

«Հրամանս միայն ճանչնալով, թողուցի որ անցնի և ես տիկին Պընուաի քով դարձայ։

«Կը համարձակիմ ըսել թէ բաւական շատ քնացայ, երբ, առտուան ժամը հինգին, ընդոստ արթնցայ, — ընդոստը ճիշդ բառն է — Պ. տը Պիլէնի յարկէն եկող աղաղակներէ. պահ մը վարանեցայ. ըսի ինքնին թէ անկարելի էր որ աղաղակները գային․․

—Ձեր խորհրդածութիւնները զանց առէք, խնդրեմ, ընդմիջեց Պ. Վանէյ։

—Կը յարգեմ ֆրանսական դատավարութիւնը, ըսաւ Պ. Պընուա զայրոյթի երանգով մը։ Անկողինէս դուրս ցատքեցի և առանց ուշ դնելու տիկին Պընուաի, որ խաղաղութիւն կը պատուիրէր ինծի, Պ. դուքսին յարկը խոյացայ։ Երբ դուռնէն պիտի անցնէի, օ՛հ, պարոն դատաւոր, հարիւր տարի, ի՛նչ կ'ըսեմ, դար մը եթէ ապրիմ չպիտի մոռնամ տեսարանը որ աչքերուս ներկայացաւ։ Ներեցէք, բայց այդ միակ մըտածումէն իսկ կը զգամ թէ կը մեռնիմ։

Արդարեւ Պ. Պընուա, իր կարմիր դիմակին տակ տժգոյն, մարելու մօտ կ'երեւար։

—Շարունակեցէք, ապա թէ ոչ պիտի հաւատամ թէ շահ ունիք գործն երկարելէն, ըսաւ մեկենիմէկ ընդհ. դատախազը։

Ազդեցութիւնը վայրկենական եղաւ։ Պ. Պընուա հակազդեց ընդդէմ ջղային ազդեցութեան, և վիզը փողկապին մէջ թաղելով, անշուշտ հանդարտեցնելու համար իր ուղեղն որ հաւասարակշռութիւնը կը կորսնցունէր, գոչեց.

—Պարոն, ճեմելիքին մէջ չորս, վեց, տասը մարդ կար, ճիշդը չեմ գիտեր... ինչո՞ւ չեմ գիտեր. շատ պարզ է։ Նախ ահռելի կռուփ մը ընդունեցայ գլխուս. երկրորդ, ամենը ամենը մամ մը կար... Չորս, վեց, տասը մարդերը աչքիս առջեւէն անհետ եղան՝ առտուան գէշ մշուշի մը պէս...

—Բանաստեղծութիւնը թող, ըսաւ Պ. Վանէյ։

—Կարծեմ ես գէշ բան մը չըսի. բայց ետ կանգնիմ։ Մարդերը փախան, անհետ եղան, ցնդեցան... Սակայն, մէկ հատը տեսայ որ ձեռքը բռնած էր կտոր մը քար զոր ճանչցայ. արձանի մը կտորն էր որ կը գտնուէր Պ. դուքսին գրասենեակին քովը... տեսէք, սա պարոնին գտնուած տեղը...

Ընդհ. դատախազը կը ցուցնէր, որ պարապ քօնսօլի մը քովը նստած էր։

—Կռուփ մը ընդունած ըլլալով, սապէս միայն կրցայ գոչել. Ա՛հ, ա՛հ, վայրկեան մը գոցեցի աչքերս, ներեցէք... և կը խոստովանիմ... երբ բացի աչքերս, ճեմելիքը պարապ էր... դուքսին խուցը վազեցի... և երբ դուռը բացի... տեսայ ոտքի վրայ.. տժգոյն... արիւնաներկ... երիտասարդ մը... Օ՛հ, անմիջապէս ճանչցայ զայն... «Սինլըբը» անուանեցի զինքը ու կոկորդին նետուեցայ...

—Այն որ ձերբակալուեցա՞ւ...

—Իմ ձեռքովս, այո, պարոն։ Իմ եւ սենեկապանին կողմէ, որ ինքն ալ լսած էր աղմուկը, և իմ ետեւէս վազած էր... Այո, պարոն, ձերբակալեցի զայն... Վասն զի աղէկ կը ճանչնայի... [illegible] մէկն էր զոր դուքսը սիրեց, հիւրընկալեց, փայփայեց, և որ պատուը վճարեց՝ զայն սպանելով... ինչպէս նաեւ բարի Պ. Սիլվրէլը, երկու ազնիւ մարդեր... Պարոն դատաւոր, ես դռնապան մըն եմ միայն, բայց աղէկ չեմ գտներ այս բանը...

—Այդ երիտասարդը ի՞նչ կերպարանք ունեցաւ երբ վրան յարձակեցաք։

—Իր կերպարա՞նքը։ Պարոն դատաւորը ըսել կ'ուզէ թէ ի՛նչ է ըրած. լա՛ւ ուրեմն, ապուշի մը երեւոյթն ունէր... այսինքն... ըսել կուզեմ թէ գինովի մը։ Այո, առաջին վայրկեանին չկրցի ինքզինքս զսպել և մարդասպան կոչեցի զայն... Չհասկնալու պէս երեսս նայեցաւ, և առջեւէն քալեց։ Առնել քալել կուզէր... օ՛հ, յայտնի բան էր։ Բայց ըսի—ես և սենեկապանը. «վայրկեան մը, մարդուկս, երբ գինին քաշուած է, պէտք է խմել զայն» Եւ ծառաները կանչեցինք. բռնեցին չարագործն ու ջերմոցը դրին։ Գացին ոստիկանները կանչելու, որք իսկոյն եկան։ Ուրախ եմ այս յարգանքն իրեն ընելուս... ահա այսչափ։ ուրիշ բան չգիտեմ։

Ուզելով դատել առաջ բերած ազդեցութիւնը, Պ. Պընուա զուգորդական ակնարկ մը յածեց չորսդին։

—Ներս մտցուցէք սենեկապանը, ըսաւ Պ. Վանէյ։

Նոր վկան հաստատեց Պ. Պընուաի ըսածները։ Ըստ իրեն, ձերբակալուած երիտասարդը ապուշութիւն կեղծող անձի մը ազդեցութիւնը կ'ընէր, աւելի դիւրաւ փախչելու համար։

—Ո՞վ է այդ երիտասարդը, հարցուց փոխանորդը։

—Երեւցածին նայելով, յարեց վկան, թափառաշրջիկ մըն էր որ առենօք յանձնարարուած էր Պ. դուքսին։ Որովհետեւ Պ. դուքսը Աստուծոյ արարածն էր, հիւրընկալած էր զայն, մանաւանդ որ ազնուական ընտանիքի մը պատկանելու էր, եւ Շեալիէ կամ կը կոչուէր...

—Շեալիէ կո՞մս, կրկնեց դատաւորը որ միտքին մէջ կը փնտռէր։

—Ո՛հ, ծեր կոմսը հին ազնուական մըն էր, յայտարարեց ծառան։ Ամեն անգամ որ Պ. դուքսին տունը գար՝ լուր մը կուտար իր թիկնոցին պահպանութեանը համար։

—Կարծեմ մեռած է։

—Այո, պարոն դատաւոր, հինգ վեց ամիս առաջ... ինկաւ ու ելաւ... բայց նորէն հարստացաւ։ Երիտասարդը կ'ըսէր թէ անոր զաւակն է։ Չեմ գիտեր, բայց կարելի է, վասնզի Պ. տը Շեալիէ...

—Պ. Պընուաին ըսած մարդերն ալ տեսա՞ք...

—Ճեմելիքը մութ միջոցին՝ երթալու վրայ էին... Այո, գրեթէ տեսայ զանոնք, և ապացոյցն ալ սա է որ երեսնին սեւ էր...

—Ո՞ւսկից դուրս ելած ըլլալու են։

—Ատիկա չեմ կրնար ըսել, միայն գիտեմ թէ դուռնէն չէր, քանի որ ես անոր առջեւն էի։

—Քննենք այդ ճեմելիքը, ըսաւ Պ. Վանէյ խօսքն ընդհ. դատախազին ուղղելով։

Երկու դատաւորներն ոտքի ելան։

Այս միջոցին հետեւեալ դէպքը տեղի ունեցաւ.

Փոխանորդը իր մօտ դրած էր իր պայուսակը, լայն թղթապանակ՝ թուղթերով լեցուն։ Թղթապանակը գետին ինկաւ և բացուեցաւ։ Քանի մը նամակներ դուրս ելան։

Պ. Պընուա առաջ նետուեցաւ ժողվելու համար և ձեռքն առնելով զանոնք՝ աղաղակ մը արձակեց։

—Ի՞նչ եղաք, հարցուց դատաւորը։

—Պարոն, այս նամակը, թոթովեց։

—Է՛յ ուրեմն։

(Շարունակելի)

գինար անգլ. չգործուած երկաթ գնեց Սիպերիոյ երկաթուղւոյն համար։ Եթէ առեւտրական դաշնագրոյ անգոյութեան պատճառաւ մաքսային պատերազմ չըլլար Ռուսիոյ և Գերմանիոյ մէջ, այս երկաթ անշուշտ Գերմանիայէն կը գնուէր։ Երկրագործական նախարար Պ. ֆոն Հէյտէն եւս Երկրագործականաց փաստերն հերքեց և թէ՛ ինք թէ Տքթ. Միքէլ արժանացան կոմս Քաբրիվիի հրապարակային խնդակցութեան։ Խորհրդարանական յանձնաժողովոյ մէջ Նախաքննութենէ ետքը կը յուսացուի որ դաշնագրին Բ. և Գ. ընթերցումները կը վերջանան մարտ 8/20էն առաջ, որ վաւերացման համար որոշուած թուականն է. զի թէպէտ երկու կառավարութեանց կողմէ ստորագրուած, բայց տակաւին երկուց կայսերաց կողմէ վաւերացուած չէ դաշնագիրը։

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ.— Պ. Կլատսթոնի հրաժարական տալէն առաջ վեհ. Թագուհւոյն ներկայանալուն և Լորտ Ռոզպէրիի յաջորդ Ուինտսորի պալատը կանչուելուն վրայ պաշտօնական անձնաւորութեանց կողմէ այնքան գաղտնիք պահուած էր որ անցեալ հինգշաբթի օրուան Թայմզ և ուրիշ կարեւոր թերթեր տակաւին կը կարծէին թէ «հրաժարականի խնդիրն առ այժմ յետաձգուած է», բէպէտ ամենքն ալ կը հաւատային թէ Պ. Կլատսթոնի նախարարապետութիւնն երկար պիտի չտեւէր այլ եւս։ Հետեւաբար կը հասկցուի թէ երբ՝ երկու օր ետքն՝ այս շաբաթ օր պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ Պ. Կլատսթոնի հրաժարականն և Լորտ Ռոզպէրիի անուանումն, ո՛րքան մեծ եղաւ ընդհանուր զարմանքն։ Երէկ, երկուշաբթի, պիտի հրատարակուէր վեհ. Թագուհւոյն պաշտօնագիրն, որով կ'ընդունի հրաժարականն և կ'անուանէ յաջորդը։

ԵՐՐԵԱԿ ՆԻԶԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Թէ կոմս Քալնոքի և թէ Պ. Քրիսփի խնդակցեան Քաբրիվի կոմսին, Ռուսիոյ հետ առեւտրական դաշնագրին կնքման առթիւ։

ՍԵՐՊԻԱ.— Ալեքսանդր թագաւոր նոր պաշտօնատարութիւն մը հաստատեց, պաշտօն տալով Պ. Նիկոլա Քրիսթիչի որպէս զի Սերպիոյ ամեն կողմը պտտի, և տիրող կարծեաց վրայ իրեն տեղեկագիր մը մատուցանէ։

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ որոշած է Մարտ 1ին մեկնիլ Անգլիայէն, քանի մը շաբաթ անցունելու համար ի Ֆլորենցա։

ՀՆՏԱԽՏՆ, ըստ պաշտօնական զեկուցման, դադրած է ի Փեթերսպուրկ փետր. 4/16է ի վեր։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Անգլիացիք կը շարունակեն պատերազմիլ ընիկ Արաբներուն հետ արեւմտեան Ափրիկէի եզերաց վրայ։ Անգլիական «Մալրոյ» մարտանաւը շաղկապ մ'եղած է ծովեզերք հանուած զօրաց և Սիէռա-Լէոնէի գաղթավայրին ու անգլ. նաւախմբին միջեւ, որ նոր օգնութիւն կը բերէ։ Ծովեզերքին վրայ Պէյրոզ անգլ. իշխան քաղաքի բնակիչք ստանձնած են իրենց քաղաքին պաշտպանութիւնը գիշերային յարձակումներու դէմ։ Արաբք մեծ թուով արշաւեցին անգլ. հողը, և թէպէտ Անգլիացիք ի սկզբան յանկարծակիի եկան, բայց ապա յաջողեցան ետ վանել թշնամին, թէեւ պատերազմը վերջացած չէ դեռ։ Արաբ ցեղապետ Ֆօտի Սիլահ հզօր մարդ մ'է, և ընդարձակ իշխանութիւն մը հաստատած է այն կողմեր։

ՎՐԻՊԱԿ.— «Հայրապետական վճիռ» խորագրով երէկի ծանուցման մէջ, «չէր յուսայած» պէտք է կարդացուի «չէր յուսացուած», որպէս արդէն կը հասկցուի այս գրութեան ընդհանուր իմաստէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Կ'ըսուի թէ Ամենայն Հայոց Հայրապետն ի մօտոյ պիտի մեկնի Ս. Էջմիածնէն, ճամբորդութիւն մը կատարելու համար։

Հիւանդանոցի բժշկական ճիւղին նըրկատմամբ տեղի ունեցած հրատարակութեանց վրայ՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամոց զատ զատ նամակներ ուղղելով ծանոյց թէ այդ հրատարակութիւնք այն աստիճան գայթագղական հանգամանք մը առած և տեղի տուած են այնպիսի զրոյցներու՝ որոց առջեւ Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը չէ կարող անտարբեր մնալ, և իրաց վիճակը քննութեամբ չստուգել։ Հետեւաբար հրաւիրեց զիրենք Խառն Ժողովոյ յառաջիկայ նստին ներկայանալու, որպէս զի այս քննութիւնը կատարելու համար Հոգաբարձութեան հետ բանակցութիւն մը տեղի ունենայ և առնուի լիովին նախապէս հարկ եղած տեղեկութիւններն։

Այս նստին հրաւիրուած է նաեւ Տօքթ. Եաղուպեան էֆէնտի։

Իզմիրէն կը գրեն թէ Այտընի կուսակալ Հասան Ֆէհմի փաշա՝ իւր հետն ունենալով տեղւոյն Մէարիֆի տնօրէնն՝ անցեալ հինգշաբթի օր այցելութիւն տուեր է առաջնորդ Տ. Ներսէս Ծ. վարդապետ Արսլանեանի և յետոյ Ն. Գերապատուութեան հետ այցելեր է ազգային վարժարանը։

Թիֆլիզէն կը հաղորդեն թէ «Գորում 54 տարեկան հասակում կնքեց իր մահկանացուն Տ. Ստեփաննոս աւագքահանայ Տէր-Ստեփանեանցը։

«Հանգուցեալը Լազարեան ճեմարանի սան էր և իր ուսման ընթացքը շատ յաջող աւարտելուց յետոյ ընդունելով հոգեւորականութիւն, այն օրից մինչեւ մահուան րոպէն ջերմ եռանդով ծառայել է հայ եկեղեցուն, դպրոցին։»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Փոխանորդութիւն Ազգային Պատրիարքութեան

Բնիկ Կեսարացի Գէորգ Ժամակոչեան անուն ազգային մը անյայտ եղած է 9 տարիէ ի վեր։

Յիշեալն երեսուն և եօթը տարեկան է, միականի, թխադէմ և միջահասակ։

Կը խնդրուի արդ ազգայիններէ, որ եթէ յիշեալին ո՛ւր, ողջ կամ մեռեալ լինելու մասին որ և է տեղեկութիւն ունին, հաճին իմաց տալ Պատրիարքարանիս՝ ի գիտութիւն։

19 փետր. 1894
Պատրիարքարան Հայոց
Կ. Պոլիս Գումգաբու (Կնիք)

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Սանկյէ Միւթեմայիզի աստիճան տուեցաւ Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Մուսթաֆա Զաֆէր պէյի։

Առաջին կարգի շէֆագաթ՝ առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի որդւոյն՝ կայս. թիկնապահ գեր-հազարապետ Մէհմէտ պէյի կնոջ՝ Սալիհէ հանըմի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ. — Երէկ, երկուշաբթի, անգլիական նորընտիր դեսպան Սըր Ֆիլիբ Քըրրի՝ իր յանձնարարագիրը մատուցանելու համար՝ իր հետեւորդ պաշտօնէից հետ հանդիսաւոր կերպիւ կայս. պալատ գնաց և պաշտօնապէս վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։ Յետոյ դեսպանն եւ իր հետեւորդք ըստ սովորութեան Բ. Դուռն երթալով այցելութիւն տուին Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍ Բարձր. Ճէվատ փաշա և Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա երէկ ի Բերա անգլիական դեսպանատունն երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուին անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիբ Քըրրիի։

ՃԱՊՈՆԻ կայսեր հօրեղբօրորդին Քոմացու իշխանն երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց Օտեսայէն։ Կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, Խարիճիյէի արարողապետ օգնական Ղալիպ պէյ և հապարքապետական թարգման Վէքիլ էֆէնտի շոգենաւ երթալով բարի գալուստ մաղթեցին իշխանին, որ Թօփխանէի քարափն ելնելով անտի պալատական կառքերով ի Բերա Օթէլ տ'Անկլըթէռ առաջնորդուեցաւ։

Քոմացու իշխանը՝ կոմս Միյիմէ անունով կը ճամբորդէ. իրեն կ'ընկերանան Մանկասաքի մարաջախտը, և երկու սպայներ՝ Պ.Պ. Եօնօյծօ ու Նօմաքի։

Իշխանն՝ ընկերակցութեամբ իւր հիւրընկալ կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի՝ երէկ պալատական կառքերով Պոլսոյ կողմն անցաւ և այցելեց կայս. Թանգարանն, Այասօֆիան ու Սուլթան Ահմէտի մզկիթներն և Պոլսոյ Նշանաւոր վայրերը։

ԻԶԱՐԷ.—Քաղաքապետութիւնն հրահանգ ուղղած է թաղապետական բոլոր շրջանակաց որպէս զի կալուածներու նորոգութեան համար արտօնագիրներ տուելու առթիւ կալուածատուրքին հետ ճօճքներն ալ գանձուին։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ. — Լ. Հէրալտ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ Մալիյէի կնքելիք նոր փոխառութեան վրայ որ ծանուցուեցաւ արդէն։

Կը յիշուի թէ 1885 դեկտեմբերին, օսմանեան գանձը 23,000,000 ֆրանքի կանխավճար մը կը ստանար Պառոն տը Հիրշէն, 7 առ 100 տոկոսով և 1 առ 100 գլխավճարով. այս փոխառութիւն երաշխաւորուած էր արեւելեան երկաթուղեաց հասոյթէն պետութեան ինկած բաժինով։ Այս բաժինը որոշուած է իւրաքանչիւր քիլոմեթրը 1500 ֆրանքի, որ կրնայ աւելնալ՝ երբ հասոյթք որոշեալ գումար մը կ'անցնին։ Այդ հասոյթի տարեկան նուազագոյն գումարն է 80,000 ոսկի։

Կառավարութիւնը այս պահուս կը քննէ ծրագիր մը որուն համեմատ այդ 80,000 ոսկւոյ տարեվճարը դրամագլխոյ պիտի վերածուի. փոխառութիւն մը կնքելու համար 4 առ 100 տոկոսով և 1 առ 100 գլխավճարով։ Այս գործողութեամբ, 40,000,000 ֆրանքի գումար մը ձեռք պիտի բերուի, որուն 19,000,000ը պիտի յատկացուի Պ. տը Հիրշի առնելիքին մնացորդը հատուցանելու, 2,300,000 ֆրանքը Մավզէրեան հրացաններու ի հաշիւ վճարելու և 1,150,000ը արեւելեան երկաթուղեաց շահագործման ընկերութեան՝ զինուորական փոխադրութեանց ի հաշիւ։ Այս կերպով, 17էն 18 միլիոն ֆրանքի տրամադրելի գումար մը պիտի մնայ պետական գանձուն։ Այս ելմտական ծրագիր նըպաստաւոր ընդունելութիւն գտած է Մալիյէին մէջ, բայց դեռ որոշում մը տրուած չէ։

Լ. Հէրալտ, սոյն տեղեկութիւններն հաղորդելէ ետք, կ'ըսէ թէ Բ. Դրան համար գոհունակութեան առիթ մը ըլլալու է տեսնել իր վարկին բարձրացումը, քանի որ հիմայ կրնայ 100ին 4ով փոխառութիւն կնքել երաշխաւորութեան մը վրայ զոր ինը տարի առաջ 100ին 7ով առած էր։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ. — (Պաշտօնական Զեկուցում) Փետրուար 20ի կիրակի օրուան ժամ 6էն մինչեւ փետրուար 21ի երկուշաբթի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ մէկ դէպք պատահած է։ Առաջուան բռնուածներէ մին ապաքինած է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Փետրուար 20 թուականաւ Կարնոյ կուսակալութիւնը կը հեռագրէ թէ երկու օրէ ի վեր Ալաշկերտի և Գարաքիլիսէի գիւղերուն մէջ քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ. — Սերպիական կառավարութիւնը Թաքովօ պատուանշանի առաջին աստիճանը՝ նուիրած է Սէլանիկի կուսակալ Զիհնի փաշայի և երրորդ աստիճանը նահանգին ոստիկանապետ Մուսա պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշաններու գործածութիւնը։

ՁՄԵՌՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ. — Գաւառաց մէջ տիրող ձմեռուան վրայ հեռագրական հետեւեալ տեղեկութիւնք կը հաղորդուին.

Վանայ Կարճկան գաւառակի Խալամբնակ Թույարթան գիւղին մօտ գտնուած լեռնէ մը ձիւնի խոշոր կոյտ մը բրդեր և թաւալելով ու հետզհետէ աւելի խոշորնալով գիւղին վրայ ինկեր է։ Գիւղին մէջ տասնըհինգ տուներ փլեր են և անոնց մէջ գտնուող վաթսուն երկու մարդեր և բաւական անասուններ փլատակաց տակ մնալով մեռեր են։ Կարճկանի գայմագամն իմանալով անմիջապէս հազարի չափ գործաւորներ ղրկեր է նոյն գիւղն, որք սկսեր են պեղումներ կատարել և ցարդ ութ դիակներ հանուած են փլատակաց տակերէն։ Վնասուողներուն ալ հարկ եղած օգնութիւնք եղած են։ Գիւղն երկու լերանց մէջ գտնուելով և ձիւնը մէկ կողմէ տեղալու վրայ ըլլալով՝ պեղման գործողութիւնք թէեւ դժուարութեանց կը հանդիպին, սակայն մեծ եռանդով առաջ կը տարուին։

* * *

Ուրիշ մասնաւոր հեռագրոյ մը նայելով, նոյն գաւառակի Ալան գիւղին վրայ ալ ձիւնի խոշոր կոյտ մ'իյնալով տասը տուներ ու ջաղացք մը տակը մնալով փլեր են։ Ութ մարդեր և երեք հարիւր ոչխարներ փլատակաց տակ մեռեր են։ Մեռելոց հինգին դիակներն հանուեր են և միւսներուն համար ալ պեղումներ կը կատարուին։

* * *

Բաղէշի մէջ ալ առատ ձիւն տեղացած ըլլալով շատ մարդեր ձիւնին տակ մնացեր են։ Կուսակալութեան կողմէ խուզարկութիւնք կատարել տրուելով մինչեւ հիմա հինգ իսլամներ և երեք հայեր գտնուած են սառելու աստիճանին հասած. ուրիշ հայ մ'ալ սառած գտնուեր է ձիւներու տակէն։ Ազատուածներու երեքին ձեռքերն ու ոտքերը սառած ըլլալով անմիջապէս հարկ եղած դարմանները եղած են։

* * *

Բաղէշէն չորս ժամ հեռուն գտնուած գիւղի մը վրայ ձիւնի խոշոր կոյտ մը իյնալով մէկ քանի մարդեր ու անասուններ տակը մնացեր ու մեռեր են։ Թէեւ մեռելոց թիւը տակաւին յայտնի չէ, սակայն կուսակալութեան կողմէ պաշտօնեաներ ու գործաւորներ ղրկուած են մեռելոց դիակներն հանելու և ողջ մնացածներն ալ ազատելու համար։

* * *

Նոյն նահանգին ճամբաներուն վրայ գտնուող շատ մը անձեր ձիւնի փոթորկի բռնուելով մեռած են։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ և Թղթատարական վերատեսուչ Հասան Ալի էֆէնտի, որ հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով, նախընթաց օր կայս. պալատ գնաց և արժանացաւ կայսերական մեծարաց։ Ն. Վսեմութիւն երէկ իւր պաշտօնատեղին գնաց։

ԿԱՐՆՈՅ կուսակալ վախճանեալ Հայտար փաշայի ընտանեացը երեք հազար ղրշ. ամսաթոշակ յատկացուած է։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ եկած հեռագրոյ մը համաձայն, այս կիրակի գիշեր Թարսուսի մէջ մէկ քանի չարագործներ Հաճի Կիրակոս անուն հայու մը տան պատը ծակելով ներս մտեր և դրամներն ու արժէքաւոր գոյքերը գողնալէ յետոյ Կիրակոսն ու կինը սպաններ են։ Տեղական կառավարութիւնն իմանալով ձերբակալեր է այդ ոճրին հեղինակներն, որք են Մխսաք և Մուրատ անուն վաղեմի չարագործներ։ Կողոպտուած դրամներն ու գոյքերն ալ ձեռք անցուած են։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ երեւան ելած քոլերան բոլորովին անհետացած ըլլալով Շէհրը Զօրի մօտ դրուած քարանթինան վերցուած է։

ԳՕՆԵԱՅԻ Ազիզիէր գիւղաքաղաքին մէջ ծագած հիւանդութեան մը համար քննութիւններ կատարուելով հաստատուած է թէ տարափոխիկ հանգամանք մը չունի եւ եղանակի հիւանդութիւն է, որ արդէն եօթն օրէ ի վեր անյայտացած է։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին դասախօսութիւնք Ռամազանի պատճառաւ այսօրուընէ սկսեալ դադրած են մինչեւ ապրիլ 2։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ ժամ 7ին, Պոլսոյ Եսկի Ալի Փաշա թաղին մէջ փայտաշէն տունէ մը հրդեհ ծագելով այրեցաւ։

ՍԵԼԱՆԻԿ-ՄԱՆԱՍԹԸՐԻ երկաթուղւոյ ընկերութեան բաժնեթուղթերն ի մօտոյ պիտի ընդունուին Բարիզի սակարանին մէջ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Վոլթուռնօ շոգենաւը, որ անցեալ կիրակի Իզմիրի նաւահանգիստը ժամանած էր, ունի 10 թնդանօթ և 136 նաւաստի։ Սավոյայի Լուի իշխանը այդ նաւուն մէջ կը գտնուի՝ ծպտեալ։ Քաղաքին իտալական գաղթականութիւնը հինգշաբթի գիշեր հացկերոյթ մը տուեր է ի պատիւ իշխանին եւ Վոլթուռնօի սպայից։ Իշխանը անհանգիստ ըլլալով չէ կրցեր ներկայ գտնուիլ։ Կուսակալ Հասան Ֆէհմի փաշա, ընկերակցութեամբ Արմենակ էֆէնտիի, ներկայ գտնուեր է սեղանին։ Վոլթուռնօ մեկներ է առջի օրը։

ՅՈՅՆ ՏԻԿՆԱՆՑ բարեգործական ընկերութեան ի նպաստ եղած նուիրատուութիւններուն մէջ կը յիշուին՝ 10 ոսկի Աբրահամ փաշայի կողմէ, 10 ոսկի Բարիզէն՝ Պ. Վլասթօյի կողմէ, 10ական ոսկի Աթէնքէն, Պ. Սքուլուտիի եւ Պ. Սինկրօսի կողմէ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քամպօն շաբաթ գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ էին Անգլիոյ դեսպանը, Աւստրիոյ դեսպանը, հելլենական դեսպանն ու դեսպանուհին, շուէտական դեսպանն ու դեսպանուհին, ամերիկեան դեսպան Պ. Թըրըլ, Սըր Էտկար և Լէտի Ըլէն Վինսընդ, և ուրիշ հրաւիրեալներ։ Ընթրիքէն ետք, դեսպանատան մէջ շքեղ երեկոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ էին դեսպանական մարմինը և Բերայի բարձր դասու ընտանիքներ։ Ֆրանսացի դաշնակահար կոմս տը Մէրէնտօլ, որ քանի մը օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի, քանի մը գեղեցիկ հատուածներ նուագեց այդ գիշերը։

ԱՃՈՒՐԴՆԵՐԸ. — Կառավարական նոր որոշման մը համաձայն, աճուրդի պաշտօնեայներն որոնք անշարժ կալուածներն ի վաճառ կը հանեն, կալուածատէրներու պետական գանձուն ունեցած պարտքերնին հատուցանելու համար, իրենք անձնապէս չի պիտի կրնան մասնակցիլ իրենց կատարած աճուրդներուն։

ԲՐՈՖԷՍՈՐ ԿՈՒԱՆԺԻԻ յուղարկաւորութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ շաբաթ օրը։ Ֆէրիքէօյի գերեզմանատան մէջ հոծ բազմութիւն հաւաքուած էր։ Մեռելական արարողութեան, որ տեղի ունեցաւ գերեզմանոցի մատրան մէջ, ներկայ էին ֆրանսական ընդհ. հիւպատոսը և պատուիրակ մը ֆրանսական դեսպանատան կողմէ, հիւպատոսարանի կարգ մը պաշտօնատարները, կայս. Լիսէի տնօրէնութիւնը, Լիսէին դասատուները, Պ. Կուանժի կարգին աշակերտները, հանգուցեալին բարեկամներն ու նախկին սաներ։

Բրոֆէսորին գերեզմանին վրայ, որ ծածկուած էր ֆրանսական դրօշակին, վարժարանին տնօրէնութեան, աշակերտներու և բարեկամներու կողմէ ղրկուած պսակներով, մէկ քանի դամբանականներ արտասանուեցան։ Կայս. Լիսէի տնօրէն Իսմայիլ պէյ թուրքերէն լեզուով սրտաշարժ դամբանական մը խօսեցաւ։ Յետոյ երկու սաներ խօսելով՝ իրենց ընկերներուն կողմէ ցաւ յայտնեցին իրենց պատուական ուսուցչին կորստեանը վրայ։

Լիսէի փոխ-տնօրէն Պ. տ'Օյլս թուեց բոլոր յատկութիւնները հանգուցեալին որ երկար ու փայլուն ասպարէզ մը ունէր իր առջեւ։

Պ. Կուանժէի աշակերտներէն մէկը, Պ. Բօտուլեծօ, ներկաներուն սիրտը շարժեց իր և իր ընկերներուն սէրն յայտնելով իրենց անձնուէր ուսուցչին վրայ։ Յետ որոյ յուղարկաւորները ցրուեցան տըրտում տխուր։

ՍՈՒՐԻՈՅ նահանգին մէջ այս տարի սաստիկ ձմեռ կընէ և առատ ձիւն տեղացած է։ Պէյրութի մէջ ալ ձիւն տեղացեր է։ Դամասկոսի ճամբան ձիւնի պատճառաւ մէկ քանի օր գոցուելէ յետոյ բացուեր է։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ առջեւ անգլիական շոգենաւի մը մակոյկը ցամաք ուղղուելու պահուն շրջելով մէջը գտնուող երկրորդ նաւապետն ու նաւաստի մը ծովը ինկեր են։ Նաւաստին թէեւ ազատուեր է, սակայն նաւապետը խեղդուեր է։

ԿԱՅՍ. ԼԻՍԷԻ վարժարանին դեր-տնօրէն Պ. Տօլիս առջի իրիկուն ոտքը սահելով ինկաւ և մէկ ոտքը վնասուեցաւ։ Տքթ. Լարտի հարկ եղած դարմաններն ըրաւ։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ և Հօրանի երկաթուղւոյ կառախումբերը մարտ մէկէն պիտի սկսին բանիլ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Այտընի Զաւ գաւառակի Պաքլաք գիւղախումբին մէջ երկրաշարժի ցնցում մը տեղի ունենալով տեղւոյն կառավարական պաշտօնատան շէնքը փլեր է, սակայն մարդու կորուստ չէ պատահած։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ մէջ ինֆլուէնցա երեւան ելած է։ Շրջակայքը առատ անձրեւներ տեղալով մէկ քանի տուներ փլեր են և կին մը փլատակաց տակ մեռեր է։

ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ նորընտիր գայմագամ Հաճի Նէճիպ էֆէնտի իւր պաշտօնատեղին ուղեւորած է։

ՍԸՐ ԱԼՖՐԷՏ ՍԱՆՏԻՍԸՆ հիւանդ ըլլալով, բժշկաց խորհրդով Թարապիա գնաց քանի մը օր հոն անցունելու։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՅ կառավարիչը գրած է ձեռնհաս իշխանութեան թէ տեղւոյն բանտերն անբաւական ըլլալով, այն բանտարկեալք որոց նկատմամբ տրուած վճիռները վերջնական հանգամանք ստացած են, հարկ է նահանգներէ միոյն բանտը ղրկել։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ 5 թիւ շոգենաւն առջի օրը կամուրջէն մեկնած պահուն անգլիական շոգենաւու մը զարնուեցաւ, սակայն ո և է արկած չը պատահեցաւ։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատենի պատժական ճիւղն երէկ մէկ ամսուան բանտարկութեան եւ մէկ ոսկւոյ տուգանաց դատապարտեց Գէորգ անուն մարդ մը, որ վիճակահանութիւն մը կազմակերպած ըլլալուն համար ամբաստանուած էր։

—Ատեանը հաստատեց նախնական դատարանի մէկ վճիռն որով Կարապետ անուն մարդ մը իբրեւ գող երեք ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած էր։

ՄՈՆԷ — ՍԻՒԼԼԻ

Ֆրանսացի հռչակաւոր ողբերգուն, որ մայրաքաղաքս կը սպասուէր ուր քանի մը ներկայացում պիտի տար, իր ուղղեգիծը փոխած ըլլալով, չպիտի կրնայ Կ. Պոլիս գալ և ուղղակի Ամերիկայ պիտի ուղեւորի։

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Օսմ. Հանրային Պարտուց փոփոխեալ արժէթուղթերն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ օսմ. հանրային պարտուց վարչական խորհուրդին մարտ 3(Ն.Տ.) թուականով տուած որոշման համեմատ, իրենց արժէթուղթերուն անուանական արժէքին կէս առ հարիւր (½ %) տոկոս մը պիտի վճարուի։

Ուստի, 1894 մարտ 1/13էն սկսեալ պարտին իրենց թուղթերուն թիւ 21 կտրոնները ներկայացունել սովորական պորտըրօներուն հետ Օսմ. կայս. Պանքան, Պոլիս, Թարաքճըլար փողոց, թիւ 15, երկուշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէս օրէն 2 ժամ ետքը (Ը. Ե.)։

Յիշեալ կտրոններուն փոխարէն, ընկալագիր մը պիտի յանձնուի իրենց որով 10 օր ետքը տոկոսները պիտի գանձեն։

Կ. Պոլիս 20 փետր. 94 1—3

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

Օսմ. Հանր. Պարտուց վարչական խորհուրդը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ սկսեալ 1894 մարտ 1/13էն կէս առ հարիւր (½ %) տոկոս մը պիտի վճարուի Օսմ. հանրային պարտուց փոփոխեալ արժէթուղթերուն թիւ 21 կտրոնին վրայ։

Յիշեալ արժէթուղթերուն վրայ տոկոսներուն վճարումը պիտի կատարուի կտրոններուն վրայ նշանակուած բոլոր քաղաքներուն մէջ մինչեւ 1894 օգոստոս 12։

Այս պայմանաժամն անցնելէ ետք՝ Պոլսոյ մէջ միայն վճարելի պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս 20 փետր. 94 1—3

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՐԱԺԱՐՈՒՄ Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ.—ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Մարտ.—Թագուհին Ուինտսորի դղեակէն Լոնտոն եկաւ, և ընդունեց զԼորտ Ռոզպէրի։ Օպզէրվըր, կիրակնօրեայ միակ թերթը, կը հաւաստէ թէ Լորտ Ռոզպէրի ակամայ ստանձներ է նախարարապետի պաշտօնն։ Եթէ իրեն մնար, արտաքին գործոց նախարարութիւնը չէր թողուր։—Կը հաւաստեն թէ Պ. Ճոն Մորլի պիտի թողու Իռլանտայի քարտուղարութիւնն (իռլանտական գործոց նախարարութիւն), և նախարարութեան մէջ աւելի բարձր պաշտօն պիտի ընդունի, հաւանօրէն Հնդկաստանի նախարարութեան պաշտօնը։ Հնդկաստանի նախարար և Պետական Խորհրդոյ նախագահ Լորտ Քիմպըրլի պիտի ըլլայ արտաքին գործոց նախարար։

—1893 ի Խորհրդարանական նստաշրջանը փակեցաւ։ Թագուհւոյն գահաճառն որ խիստ կարճ է, արտաքին քաղաքականութեան վրայ բան մը չըսեր։ Թագուհին, որ նախարարական տագնապին առթիւ Լոնտոնի պալատն եկած էր, նորէն Ուինտսոր գնաց։

ՓԱՐԻԶ.—Տիկին Քառնօ յօղացաւէ կը տառապի։ Էլիզէի պալատան մէջ կատարելի պարահանդէսն ետ կը մնայ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Խորհրդարանական յանձնաժողովն ընդունեց Ռուսիոյ հետ կնքեալ առեւտրական դաշնագրին տասն երկու յօդուածներն ալ ինչպէս և յարակից յիշատակագրին տրամադրութիւնները։

ՎԻԷՆՆԱ.—Կայսեր իտալեան հողէ անցնելուն առթիւ, բարեկամական հեռագրեր փոխանակուած մ'եղաւ Կայսեր և Ումպերդօ թագաւորին միջեւ։

ԳԱՀԻՐԷ. — Մինկէյթ գնդապետ անուանեցաւ քննիչ-տեսուչ զօրաց հաւաքման գործին, փոխանակ Լիվա Զօհրապ փաշայի, որ պատերազմական նախարարութեան խորհրդական եղաւ անցեալները։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 22 Փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 5/8
3 » Փարիզի »		22 75
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ		
Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		27 02
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	26 36
Կէս օրին	»	27 37
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		— —
» » ժամ 5ին		— —
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ		
Փոխառութիւն Ա. Սէրի		58
» Բ. »		37 10
» Գ. »		28
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ		
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 20
Պանք տը Քօնս	» »	3 05
Օսմ. Շանժ է վալէօր	» »	4 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	19 32
Թրամուէյ	» »	575
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	» »	310
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	112 1/4
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի		39

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 5 Մարտ		
Ֆրանսական Ռանթ 3 %		99 55
» » Նոր 3 1/2 %		105 97
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.		24 45
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ		503 12
Փրիօրիթէ Թիւրք (1890)		479 37
Օսմանեան Երկաթուղի		113 37
» Րէժիի բաժնեթուղթ		458 12
Պանք Օթօման		621 87
Քրէտի Լիօնէ		786 25
Իտալական Ռանթ 5 %		73 60
Եգիպտական միացեալ		527 70
Չէք Լոնտրայի վրայ		25 180
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)		445 52
ԼՈՆՏՈՆ, 5 Մարտ		
Անգլ. քօնսօլիտէ	Գ.Կ.	99 43
Օսմ. » Սէրի Դ.		24 25
» » » Ա.		58 50
» » » Բ.		37 50
» » » Գ.		25 37
Օսմ. փոխառութիւն 1871		105 50
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)		103
Պանք Օթօման		14 68
Այտընի երկաթուղի		14
Կասապայի երկաթուղի		15 25
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)		104 75
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890		— —
Տօմանիալ (փոխառ. Թուրքոյ)		103
Հելլենական 5 %		28 25
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ		25 350
ՊԵՐԼԻՆ, 5 Մարտ		
Օսմանեան Երկաթուղի		105 70
Օսմ. Րէժի		— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		20 375
» Փարիզի »		80 90
ՎԻԷՆՆԱ, 5 Մարտ		
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		124 80
» Փարիզի		49 50
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ		218
» Երկաթուղի		55 20

ԻՄ ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐՍ

Մեսրոպ Էֆ. Նուպարեան կը շարունակէ [illegible] մէջ հրատարակել իր դպրոցական յիշատակները։ Փետրուար 15ի թիւէն կը քաղենք հետեւեալ մասը, հին վարժապետներու ի գործ դրած դըպրոցական պատիժներու նկատմամբ, որոց վրայ գրուեցաւ նաեւ [illegible] մէջ։

Հին ժամանակներ Իզմիրի Ս. Մեսրոպեան վարժարանի ուսումնական և վարչական դրութիւնը հեռի էր համերաշխութիւն և ներդաշնակ ամբողջութիւն մ'ընծայելէ։ Նախ՝ խիստ երկար տարիներ Անդրէաս վարժապետ վերի սրահի բարոյական և ուսումնական ընթացքի վրայ միայն ունէր իրաւասութիւն և անոր համար միայն պատասխանատու կը գտնուէր հոգաբարձուներու ժողովի առջեւ։ Երբ ետքէն իր իշխանութիւնն ընդարձակելով տարածուեցաւ վարի ու քովնտի սրահներու վրայ, երբ մէկ խօսքով ընդհանուր Մեսրոպեան վարժարանի տեսուչն կամ այն ժամանակի լեզուով «կարգադիրն» եղաւ, հազիւ ուրեմն կը մտաբերէր այդ իշխանութեան համաձայն կիրառութիւնն ընել բոլոր ուշադրութիւնն իր նախասիրած «վերի սրահ» վրայ կեդրոնացնելով մինչ վերջ։ Հաստատապէս կ'ըսուի թէ առաջին մանկութեան տարրական կրթութիւնը՝ որ այնքա՛ն ուշադրութիւն կը գրաւէ այսօր, ոչինչ կարեւորութիւն կամ նշանակութիւն ունէր հին համբաւաւոր դաստիարակի մտքին մէջ։

Այս կերպով ամեն մէկ սրահ առանձին տեսուչ մը քմաց համեմատ իր կառավարական ուրոյն եղանակն ունէր, ինչպէս ամեն մէկ սրահի բաժին իր յատուկ վարժապետի սոսկ անգիտակից տնօրէնութեանց համեմատ ունէր իր ուսմանց ուրոյն ծրագիրը՝ ինչպէս նաեւ ուրոյն դասագրքերն ու մեթոտները։ Տեսակ մ'աւանդական՝ ինքնավարական ամուլ և մնասաբեր իշխանութիւն էր այն որ ի գործ կը դրուէր վարժարանին մէն մի հատուածին մէջ, մէն մի վարժապետի հաճոյից և մասնաւորական կամ բարոյական կարողութեան աստիճանի համաձայն։

Նոյն չփոթ վիճակի մէջ էր նաեւ դպրոցին պատժական դրութիւնը, որ իւրաքանչիւր հատուածի պետին քմաց մարմնական պատիժներու տուած յաւէտ կամ նուազ կարեւորութեան հետ ուղիղ համեմատութեան մէջ կ'ընդարձակուէր, կ'ամփոփուէր, կը փոփոխէր ու զանազան ձեւեր ու կերպարանքներ կ'առնէր ոչ թէ միայն մէն մի սրահի այլ անոր մէն մի բաժնի համար։

Պատժական միջոցները կամ հնարքները վեր վար միւնոյններն էին ազգային բոլոր հին դպրոցներու մէջ գործածուածներու հետ, որոնց մասին վերջերս բաւական ուսումնասիրութիւններ կարդացինք հայ թերթերու մէջ։ Յաւէտ կամ նուազ անգութ և մերթ վայրագ նկարագիր մը կը կրէին գրեթէ ամէնքն ալ։ Ապտակ, թաթ, ականջ քաշել կամ սեղմել, ծունր կրկնել տալ, սրահի դրան քով կամ պատուհանի մէջ երկար ժամեր ոտքի վրայ կայնեցնել, ֆալախա, փայտով ծեծ նաեւ բանտ։

Թաթի պատիժն ընդարձակ կիրառութիւն մ'ունէր վարի սրահի՝ և աւելի հին ժամանակներ՝ վերինին մէջ եւս։ Ընդունուած սովորութիւն մ'էր՝ որ աշակերտը ամէն անգամ որ չգիտնալով ձեռքն ետ քաշէր՝ որով գզաստարար թաթը կը վրիպէր իր նպատակէ, կրկնապատիկ հարուածներով քաւէր իր ծանր մեղքը։ Քսան տարիէ հետէ վերցուած այդ անգութ պատիժը վերստին մուտք կը գտնէր Մեսրոպեան դպրոցի մէջ՝ Տէր Յակոբ «գանապաշտ» քահանայի օրով՝ որ մեծ կարեւորութիւն կուտար մարմնական պատիժներու։

Կանգուն սպասցնելու պատիժն ստէպ ի գործ կը դրուէր ձեռքը գիրք կամ տախտակ և երբեմն ծանր քար մը տալով՝ զոր պէտք էր գլխէն վեր օդին մէջ բռնել՝ առանց բնաւ իջեցնելու։ Խեղճ պատանեկի տկար թեւերը կը յոգնէին՝ այլ եւս զլանալով իրենց սպասը։ Բնական յոգնութիւնն ալ յանցանք մը կ'ըլլար սակայն, զոր պատուելին հարկ կը գտնէր պատժել ապտակը դէմքին կամ փայտը մէջքին իջեցնելով։ Պէտք էր էր վեր բռնել քարը՝ նաեւ վեր բռնելու անզօր թեւերով։ Եղկելի մանուկը Սիսիփոսի պատիժը կը կրէր մէկ նոր ձեւով։ Եօլի որդին անհեթեթ հսկայ մ'էր և իր յաղթ ոյժով գործած անլուր ապիրատութիւնները կրնար քաւել դժնդակ պատիժով մը, բայց Մեսրոպեան վարժարանի մէջ նորատի սանն ի՞նչ կրնար ըրած ըլլալ սոյնօրինակ պատժոյ մ'արժանանալու համար. տղեկի մը անզգուշակից և ստէպ ներելի մէկ չարաճճութիւնը։ Այս այլանդակ պատիժի կիրառութեան մէջ հետաքրքրական պէսպիսութիւններ կը պատմեն դպրոցական կեանքի վերջերս հրատարակուած յիշատակագրութիւնք։ «Ահագին Յայսմաւուրք մը կամ ծանր՝ լեցուն գիրք մը յանցաւորին ձեռքը կուտային, կ'ըսէ Նալեան, մէկը կը յատկացուէր անոր պահպանութեան՝ որ ճպոտը (գաւազան) ձեռքը կը հսկէր»։ Հանճարեղ երեւակայութիւն արդարեւ՝ հին նահատակներու գծոխմբեր չարչարանաց մեծահատոր յիշատակարանն՝ նորահաս նահատակներու իբր տանջանարան ծառայեցնել։

Խայտառակիչ ուրիշ ձեւ մ'ալ կար՝ որ ասկէ նոյն իսկ 30—40 տարի յառաջ կը գործադրուէր Մեսրոպեանի վարի սրահներու մէջ։ Յանցաւոր աշակերտի երեսը մրոտել մելանով՝ եւ այս վիճակի մէջ ոտքի վրայ սպասցնել երկա՛ր խի՛ստ երկար ժամեր։ Կուրծքին տախտակ մը կախուած կ'ըլլար, գործած ծանր յանցանքը խոշոր գիրերով ծանուցանող ամենուն. կարծես թէ բան իսկ եղեռնագործ մ'ըլլար խեղճ պատանին։ Այս անարգ պատիժը բաւական չէր համարուեր՝ երբ պատուելիի բարկութիւնն անցած ըլլար ամէն չափ ու սահման։ Պատանի թիապարտը այդ խայտառակ վիճակի մէջ սրահէ սրահ՝ դասարանէ դասարան կը պտըտցնէին, կամ դրան առջեւ ոտքի վրայ կը կեցնէին՝ արտօնելով ընկերակիցներն անոր երեսը թքնել անցած դարձած ատեննին։ Քաղաքավարութեան ու եղբայրսիրութեան գեղեցիկ դաս յիրաւի, որմէ ակներեւ կ'օգտուէր գեղջուկոյս պատանութիւնն՝ որ վաստաէր է բնապէս։ Գիտէք անգամ մ'ուր եղած է բանը եւ այս՝ Անդրէասի մահուանէ երկու տարիներ առաջ։ «Ըմբռստ» մակդիրով տախտակը կուրծքին վրայ եւ երեսը մելանով սեւ սեւ՝ աշակերտը անարգօրէն խրկուեցաւ մինչեւ ծնողական տունը։ Հայր ու մայր բողոքեցին պատժելու այս ծայրայեղ ձեւի դէմ, եւ այդ ամօթալի հնարքը՝ որ հեռի էր պատուելիի չափաւորութեան —և նոյն իսկ լրջութեան— պատիւ բերելէ, մէկ մ'ալ ի գործ չդրուեցաւ Ս. Մեսրոպայ տան մէջ։

Փայտով ծեծը հասարակ էր վարի սրահներու մէջ։ Գործնական և արագ միջոց մ'էր այն։ Գաւազանն աշակերտի մարմնոյն որ և է մէկ մասը կրնար փայփայել։ Ըստ պատահման բան մը։ Խեղճ պատանեակ մ'որ վարժապետ է այսօր, անգամ քանի տարեր էր ամառուան տօթագին օր մը։ Արձակուրդ չկար այն ժամանակ ազգային դպրոցներու մէջ։ Գրիչն հանդարտիկ գրասեղանին հանգչեցուցած մ'ուշ մ'ուշ կը քնանար նա՝ երբ Տէր Առաքելի կոշտ փայտը յանկարծ կ'իջնայ կռնկին այնպիսի ուժգնութեամբ որ յանկարծակիի եկած խեղճ ուսանողը վար կ'իյնայ գրասեղանէ և անշուշտ վախէն՝ քանի մը օր հիւանդ կը պառկի տունը։ Այս դժպհի արկածը մոռցած չէ նա ցայսօր, այսինքն յիսուն տարի ետք։

Բարբարոս պատիժ մ'ալ բանտն էր՝ որ երկար տարիներ գործածուեցաւ Իզմիրի ազգային դպրոցին մէջ։ Ժամերով կը փակէին յանցաւորը խաւարչտին ծակի մը մէջ՝ խոպառ մեկուսացեալ արտաքին աշխարհէն։ Անգամ մ'եղերական հետեւանք ունեցաւ այս ծայրայեղ միջոցը, այսինքն անմեղ տղեկ մը միւս աշխարհ խրկեց պարզապէս։ 45ի հրդեհէն յառաջ տեղի ունեցած է այս ծանր դէպքը Տէր Առաքելի օրով՝ որ Ծաղկոցի դասատու էր և որ 120ի չափ նորաբոյս տղեկներու կը սորվեցնէր քերական և «մէկ կանոն»։ Պատմենք զայն։

Ութ-ինը տարեկան պատանի մը՝ ծանօթ ընտանիքի զաւակ՝ չգիտեմ ինչ յանցանքի համար դպրոցի գնդանը կը նետուի սոյն վարժապետ քահանայի հրամանով։ Երեկոյեան արձակուրդի ժամուն բանտարկեալ աշակերտն որ և է կերպով կը մոռցուի խոր բանտին մէջ գիշերային խոր առանձնութեան ժամանակ։ Գիշերը կը յառաջանար և տղան չէր դառնար տուն։ Ծնողք իրաւամբ վրդովուած՝ կը հարցափորձեն, իրենց դեռատի զաւակին բանտական ըլլալը կ'իմանան, և հուսկ ուրեմն լուր կը խրկեն Տէր Առաքելի։ Քահանան դռնապանին վրայ կը ձգէ յանցանքը թէ մոռցեր է աշակերտը բանտէն հանելու տալ արձակման ժամանակ. Դռնապանը պատասխանատուութիւնը տէրտէրին վրայ կը նետէ՝ ըսելով թէ բանտէն հանելու հրաման չէ ընդունած իր գլխաւորէն՝ որու հրամանաւ փակուած էր պատանին։ Ով որ ալ համարուէր յանցաւորը կամ համարատուն, դռնապանը կամ քահանան, չարիքն անդարմանելի էր։ Տղայն գիշերային կը հանուի բանտէն. սաստիկ վախցած էր անիկայ մութ խաւարի մէջ միմինակ ձգուած։ Վախի հետեւանքէ որ ծանր կ'ըլլայ միշտ ախտաբանական տեսակէտով (զի ուժային բուռն այլայլանք մը յառաջ կուգայ՝ որ քիմիական ազդակներ՝ ինչպէս են սովորական դեղերը, աներգործուն բնաւ), հեք ուսանողը անկողին կ'իյնայ և երկար ամիսներ տառապելէ ետք՝ դպրոցական ձախող բանտարկման դժբաղդ զոհ՝ իր կեանքը կը տուժէ ամենացաւալի կերպիւ։ Ծնողք չուզեցին այլ եւս Տէր Առաքելի երեսը տեսնել՝ որ այլէն երեսը չունէր յաճախել այդ պատուաւոր ընտանեաց տունը։ Անհաւատալի պատմութիւն, այնպէս չէ՞։ Այլ բոլորովին իրական է այն՝ զոր լսած եմ ցայսօր բողոքող ընտանիքին բերնէն իսկ։ Այս եղերական դէպքը որ շատերու ծանօթ է, չերեւար թէ բուռն սրտմտութիւն կամ արտաքոյ կարգի խրախուսում մը պատճառած ըլլայ։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ԱԳՆՂԻԱՅԵՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ժ.

ԱԼՊԱՆԻ

Պուֆալօէ ալ մեկնելով Ալպանի հասայ, որ Նիւ-Եօրք նահանգին կառավարական կեդրոնն է։ Ալպանի 95,000 ժողովուրդով քաղաք մ'է Հուտսըն գետին եզերքը բլուրի մը վրայ շինուած։ Հուտսըն գետը Նիւ-Եօրք քաղաքէն մինչեւ Ալպանի նաւարկելի է. այս պատճառաւ Ալպանի մեծ կարեւորութիւն ունէր Օնթարիոյ և Էրի լիճերը ջրանցքով իրարու հետ միանալէն առաջ. որովհետեւ նաւերն Ալպանիէ փոխադրութիւն կ'ընէին արեւմտեան Ամերիկայի ապրանքները։ Բայց այդ կարեւորութիւն կորսնցուցած ըլլալով այժմ կը մնայ միայն իբր Նիւ-Եօրք նահանգի կառավարութեան կեդրոնատեղի։

Ալպանիէ մինչեւ Նիւ-Եօրք՝ Հուտսըն գետը շատ բանաստեղծական գեղեցիկ կողմեր ունի։ Հուտսըն գետը այն է Միացեալ Նահանգաց համար ինչ որ Վոսփորը Տաճկաստանի համար։ Շոգենաւով այս գետին վրայ շրջելով շարունակ տպեր տեսարաններ կը տեսնէ այցելուն։ Գետին ամբողջ երկարութեանը վրայ գիւղերու, բարձրաբերձ լեռներու, անտառներու սիրուն տեսարաններ կան, մանաւանդ թէ գետին մէջ յաճախակի փոքրիկ կղզեակներ երեւան կուգան բնութեան ամէն զարդաբանքներովը լեցուն։

Այս պտոյտներէն վերջը գացի Պօսթըն, Ովկիանոսի եզերքը Միացեալ Նահանգաց հին քաղաքն։

* *

Պօսթըն անգլիական գաղթականութեան առաջին բնակավայրը եղած է, այս հին գաղթականներն Ֆիլատելֆիայի և Պալթիմօրի հին գաղթականներուն նման հարուստ և զարգացեալ ժողովուրդ մ'էին։ Պօսթըն մինչեւ ցարդ այդ համբաւն ունի. իւր համալսարանն, դպրոցներն և հանրային օգտին ծառայող ընկերութիւններ աշխարհահռչակ եղած են։ Գրականութեան և գիտութեանց մշակութեան համար եղած ջանից և յառաջ բերուած արդիւնքին համար Պօսթըն «Արեւմտեան Աթէնքը» կոչուած է։

Ովկիանոսէ ներս Պօսթըն ծոցին մէջ քաղաքը թերակղզի մ'է, 3 մղոն երկարութեամբ և 1½ մղոն լայնութեամբ. իւր երկու կողմերն են Արեւելեան և Հարաւային Պօսթըն քաղաքները։ Այսպէս երեք մասի բաժնուած Պօսթըն երեք բլուրներու վրայ ըլլալով հին ժամանակներ Թրիմոնդ կը կոչէին. և մինչեւ հիմայ քաղաքին գըլխաւոր փողոցներէն մին այդ անունով կը կոչուի։ Քաղաքին փողոցները նեղ ու անկանոն են, և Պօսթըն աւելի եւրոպական հին քաղաքի մը երեւոյթն ունի քան թէ ամերիկեան. սակայն և այնպէս գեղեցիկ կողմեր ունի։ Քաղաքին ճիշդ կեդրոնը հանրային պարտէզ մը կայ, Քօմըն բռուածն, որ թէեւ ոչ այնքան ընդարձակ՝ բայց ամերիկեան պարտէզներու ճոխութիւնն ու գեղեցկութիւնն ունի։

* *

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԵՐԸ

Պօսթընի բնակիչներէն Տիար Գառնիկ Ենքսէրճեանի պատկերհանական աշխատութեանց վրայ լուռ կենալ չեմ ուզեր. իւր ողբացեալ եղբօր Տէլէմաք Ենքսէրճեանի համեստ բնաւորութիւնը կրելով հանդերձ՝ նա ստացած է մեծ փորձառութիւն իւր արհեստին վրայ։ Արդարեւ մի քանի պատկերներ զորս ինծ ցուցուց իւր աշխատութեան սրահին մէջ, մանրամասն և ճշգրիտ նկարագիրն էին կենդանի բնութեան։ Դիմագծութեան մէջ Տիար Գառնիկ Ենքսէրճեան լաւ համբաւ կը վայելէ Պօսթընի արհեստաւորներու քով։ Իսկ իւր գաղափարական հեղինակութիւնը կը ցուցնեն ճաշակի և զգայման ճշգրիտ նկարագիրն որ արդիւնք է անձնուէր աշխատութեան։ Պօսթընի մէջ կեցած վեց օրուան ժամանակս անզգալի երեւցաւ ինծ իր և իրեն նման ազնիւ բարեկամաց ընկերութեամբը։

Ամերիկա գաղթող հայերու մէջ կան մաս մը որ վաճառականութեամբ կը պարապին, կան նաեւ որ պարզ գործաւորներ են։ Առաջնոյ թիւը շատ սահմանափակ է, իսկ վերջինները մեծամասնութիւն կը կազմեն։ Գործաւոր դասը բնականաբար չունի երկրին մէջ փափաքելի դիրք մը։

Այս գործաւոր դասուն մէջ շատ քիչեր կան եղեր որ անգլիերէն լեզուաւ կրնան խօսիլ։ Լսեցի թէ գիշերային երկու դպրոցներ կան թէեւ իրենց համար, թէ՛ լեզուի ուսման և թէ՛ արհեստից և այլ գիտութեանց համար, բայց հայերէն գրեթէ ոչ մէկը պէտքն զգալով հոն կը յաճախէ եւ կ'օգտուի։

Լսեցի թէ Գալիֆորնիայի մէջ, որ Միացեալ Նահանգաց արեւմտեան կողմն հեռաւոր երկիր մ'է, 30ի չափ հայեր կան եղեր, կարծեմ ընտանեօք, որք երկրագործութեամբ և այգեգործութեամբ բաւական դիւրակեցայ վիճակ մ'ունին։

Պօսթընէ մեկնելով երկու ժամ վերջը Բրովիտընս գացի։

* *

ԲՐՕՎԻՏԵՆՍ

Բրովիտընս՝ Ռօտ-Այլէնտ նահանգին կառավարական և գլխաւոր քաղաքն է, իսկ Ռօտ-Այլէնտ՝ Միացեալ Նահանգաց ամենափոքր նահանգն, երկարութիւնը միայն 48 և լայնութիւնը 42 մղոն ըլլալով։ Բայց այս փոքրիկ նահանգը նշանաւոր է իր բազմաթիւ ճարտարարուեստ գործարաններով որք ուրիշ նահանգներու քով այս կողմէն եզական առաւելութիւն մ'ունին։

Բրովիտընս քաղաքը Ովկիանոսէ 30 մղոն ներս ծոցի մը ծայրն է։ Քաղաքին երկու կողմէն գետեր անցնելով անոր գեղեցիկ դիրք մը տալէն զատ, եզերքին վրայ վաճառականական նաւերու դիւրութիւն տուած են ապրանք փոխադրելու համար։

Հոս կը կենայ Քօննէքթիքըթ ամերիկեան շոգենաւ մը, աւելի լաւ է կոչել զայն ծովու վրայ առաջնակարգ օթէլ մը, որ գիշ կը հիւրընկալէ կրկէն Նիւ-Եօրք տանելու համար։ Ներս մտնողը շոգենաւ չը կարծեր զայն։ Հինգ յարկ սպիտականերկ շէնք մ'է, որու սրահները մեծամեծ հայելիներով, ընտիր իւղանկար պատկերներով, գեղեցիկ ծաղիկներով և տունկերով, և ամէն տեսակ ճոխ կարասեօք զարդարուած են, և ուր մասնաւոր նուագածուաց խումբ մը կայ մինչեւ կէս գիշեր ուղեւորաց ժամերը զբօսալի ընելու համար։ Հարիւրաւոր գեղեցիկ ննջասենեակներ կան ամէն յարկերու բոլորտիքը ուղեւորաց գիշերային հանգիստ տալու համար։

ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԹԵԱՆ

Մանչէսդըր

ՎԵՐՋ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ

ԵՒ ԻՒՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Աշնանային անձրեւոտ և ցուրտ օր մ'էր երբ Տիգրիս գետէն անցնելով Տիարպէքիր կը հասնէինք։ Մերձակայ գիւղէ մը, Ասորոց Դարապաշ գիւղէն արշալոյսէն յառաջ մեկնելով մշուշապատ օդի և տղմոտ ճամբաներու մէջէն ժամը 1ին ատեններ մօտիկցանք Տիգրիսի ափունքը, հարճ ափանց. կամուրջը բաւական հեռի ըլլալուն, ստիպեցանք ջրոյ հունէն միւս կողմն անցնիլ, քաղաքին դարեւոր պարսպապատ ստորոտը, ուստի ծփալով ծփծփալով կարկաջասահ կը գլորէ Տիգրիսը։ Անձրեւներու հեղեղներէն յորդեր և պղտորուեր էր գետը, և ջրեր երկուց եզերաց երկայնութեամբ կը ծեծկուէին, իրար կը պլլուէին, ու խշշալով, գուաշալով յառաջ կը վազէին։ Ձիապանք՝ որ վարժ էին և գիտէին փրփրած գետին՝ առանց մեծ դժուարութեան, փութկոտ եռանդով մը ջուրը նետուեցան, եւ ամէնքնիս ալ առանց դժուարութեան փոխադրեցին անդի եզերքը։

Առաւօտուայ կծող ցուրտը, խոնաւ խարսուար մեր միսն և ոսկորը կը մտնէին, ուստի առանց կուշտ դիտելու պղտորած ջուրն և բոսորագոյն ալիքները՝ քարէ աստիճաններէն բարձրանալով մտանք քաղաքը։ Նոր դռնէն անդին սկսան անուշ անուշ վար թափիլ անձրեւի կաթիլներ. եւ փողոցներու մէջէն ալ աղմուկով ետեւէ ետեւ կը չըչխային տանեաց խողովակներու աղտոտ ջրերը։ Նեղ փողոցներու ոլոր մոլոր գնացքով մը յառաջանալով կանգ առինք մեր օթեւանին դուռը մեր ուղեկից ձիապաններով։

Թէեւ ճանապարհորդական յոգնութիւններով խոնջած՝ բայց վերջապէս քիչ մը ժամանակ ունեցայ հետաքրքրուելու Տիարպէքիրի տեսքովն ու վիճակովը։ Իւր կազմութեան մէջ՝ հնութեան պատկեր մը կը ներկայէ այս քաղաքը. չորեքկուսէ ամրաբուրգ և հսկայ պարիսպները կը շրջապատեն զայն, որոց մէջ քաղաքը կը շարունակէ պահել իր նախկին ձեւը. ոչ ինքը կը մեծնայ, և ոչ փողոցները կ'ընդարձակին։ Շէնքերը մեծ մասամբ քարաշէն են, եւ տանիքները հարթ, դուրան, որք ամառուան տօթագին օրերուն բնակչաց ննջարանի վայրը կը կազմեն. մժեղներէն, կարիճներէ և այլ թունաւոր զեռնոց, ինչպէս և տանց ներքին հեղձուցիչ օդէն կը փախչին տանիքներու վրայ, գիշերուայ արտաքին կազդուրիչ հովէն զովանալու եւ խաղաղ քուն առնելու։

Տիարպէքիրի ամառուայ տապը անտանելի է օտարականի մը։ Նոր ճաշակով կառուցեալ քիչ շէնքեր կը գտնուին, ինչպէս որ շատ քիչերն ալ կը գործածեն եւրոպական տարազ։ Ի ներքին դաշտ, ամէն ուրեք աչքի զարնող երեւոյթն է հին սովորոյթի պահպանողականութեան գովելի սովորութիւնը։ Շատ չեն հետեւիր չայլ նորասիրութեանց, կը հագնին իրենց պարզ ձեռագործը, կ'ուտեն իրենց հօղի բերքը։ Թէ երկրին համար նիւթական ի՛նչ մեծ օգուտներ կան՝ անկէտ նորաձեւութենէ խորշելէն, և մանաւանդ ո՛րքան շահեկան է պահել տեղական տարազը, այժ տալ արհեստից զարգացմանը, ա՛յնքան կարեւոր խնդիր մ'է, և այդ խնդրոյն համար ա՛յնքան խօսուած է՝ զոր կրկնել աւելորդ կը համարիմ։ Նպատակ եւ ժամանակ չունիմ նկարագրել քաղաքն, և իրական նկարագրութիւնք թերթեր կը կազմեն, մեր հայեցակէտը նորա կրթական վիճակն է, և քանի որ այս քաղաքը կայս. բարեխնամ կառավարութեան ներքին գաւառաց նահանգական կեդրոնը լինելով՝ իւր կարեւորութեամբ և բազմամարդութեամբ նշանաւոր տեղ մը կը գրաւէ և իւր ընդարձակ վիճակին մէջ վաճառականութեան քիչ շատ կենդանի հրապարակ մը կը ներկայացնէ, Տիարպէքիրի ազգայինք կրնան ունենալ իրենց զգալի յառաջադիմութիւնք, եթէ խնամով հոգ տանին ապագայ սերնդեան կրթութեան եւ լուսաւորութեան։

* *

Ամէն ուրեք ժողովրդի մը կրթութեան աստիճանը կը չափուի դպրոցներէն, եւ տեղն է ըսելու թէ՛ քանի որ շնորհիւ օսմանեան լուսամիտ կառավարութեան՝ յառաջադիմութեան ազատ դռներ բաց են իւր ամէն կարգի հպատակաց համար, ուրեմն մեղադրանքէ ազատ չեն միայն անոնք, որ անտարբեր կը մնան իրենց զաւակաց կրթութեանը նկատմամբ։

Դպրոցային կրթութեան աստիճանը գրեթէ նոյն է ընդ մէջ այն կարգ մը այլազան ազգաբնակութեանց, որք կան քաղաքիս մէջ, և որոց ամէն մէկն ունի իւր ջոկ կրօնական հաստատութիւնն և պաշտօնատունը։ Թուրքերէն զատ հետեւեալ ազգաբնակութիւնք կան ի Տիարպէքիր, նախ հայք, հայ հռովմէականք, հայ բողոքականք, Ասորիք, իրենց բաժանումներով (կրօնական), Յոյնք՝ նոյնպէս, Քաղդէացիք և հրեայք։ Սոցա պատկանած ամէն դպրոցներ գրեթէ նահապետական դրութեան կը հետեւին, թէեւ մեր ազգայինք ունին գոհացուցիչ նախակրթարան մը, որոյ վրայ ի կարգին պիտի խօսիմ։ Հայք՝ որք այս քաղաքին մէջ զարգացած են վաճառականութեամբ, ունին երկու եկեղեցի՝ հայաբնակ թաղերու մէջ՝ մին Ս. Կիրակոս, և միւսը Ս. Սարգիս։ Ս. Կիրակոսի տաճարը Մայր Եկեղեցի է, շէնքը մասամբ մը քարուկիր, ընդարձակ և պատկառելի, թէեւ առաստաղը փայտեայ, այլ ճարտարապետական ձեւը սիրուն, ճաշակաւոր է, և սիւնազարդ բարձրկեկ զանգակատունը շնորհքով շուք մը կուտայ Տիարպէքիրի Մայր-Եկեղեցւոյն։ Այս տաճար իբր 15—20 տարի առաջ այրեցաւ եր լինելով նիւթական մեծ վնասներ կրեր է. բազում եկեղեցական զարդեր և անօթներ հրոյ ճարակ եղեր են, որով այժմ զուրկ է իւր արժանաւոր զարդերէն։ Արդի շէնքը կառուցուեր է ժողովրդեան հաւաքական բարեպաշտ նպաստներով, և ունի իւր շրջապատն ընդարձակ բակ մը, յորում զետեղուած են Առաջնորդարանը, աղջկանց վարժարանը, ծաղկոց, նախակրթարան և ուրիշ քանի մը սենեակներ։

* *

Պատեհութիւն ունենալով այցելել կրթական քանի մը յարկեր, չը կրցի բանել յուզումս երկոքս վարժարանաց բարձր թողի վիճակին վրայ, և ցաւօք տեսայ որ այստ մեր ազգ. կրթարանք ետ մնացած են բաղդատմամբ շատ մը գաւառաց վարժարանաց։ Ժխոր մը ծաղկոցին ամբողջ սրահը կը թնդացնէր, երբ ներս կը մտնէի հոն, և ուր խառն ի խուռն իրարու վրայ դիզուած կային 150ի մօտիկ մատաղ երախաներ, և ինչպէս հաւաստեցին ինծ այս թիւը կրնայ բարձրանալ մինչեւ 200։ Ահա այս մանկական ամբոխին կրթութեան գործին միայն երկու պաշտօնեայ յատկացուած էր, իբր մանկավարժ, վարժապետ, կառավարիչ, տեսուչ եւն եւն։ Ի՞նչ ընեն երկու պաշտօնեայք սոյն հեղեղին առջեւ։ Ո՞չ ապաքէն եթէ գրական կրթութիւն սիրենք, երկու եւ երեք պաշտօնեայ դեռ քիչ են այդ հարիւրաւոր աշակերտները միմիայն կառավարելու համար, ո՞ւր կը մնայ կրթութիւն, դաստիարակութիւն եւն։

Եթէ դասարանական դրութիւն չկայ, գէթ ըստ նոր մէթոտի համանման դասագրքեր գործածուէին ընդհանրապէս։ Սովորաբար ամէն մէկ աշակերտ իր ուզած կամ հօրը գտած դասագրքերէն հատ մը կը նետէ տոպրակ և կը վազէ վարժարան։ Եթէ գոնէն դպրոցի լեզուէ քիչ շատ հասկցող դասատուք և գիտութիւն ընեն, պզտիկներ չունինք։ Թէեւ կան ըսողներ, թէ՝ կը գտնուին դասատուք, որք Սաղմոսով գոհ կը լինին եւն։

Ամէն բանի մէջ յանցաւոր չենք համարիր պաշտօնեաները, ինչպէս որ ամէն կողմէ ալ արդար չեն ծնողները։ Բայց ինչո՞ւ ծանրանանք սոր անոր. Ուսումնական խորհուրդ մը հիմնուած է քաղաքաց համար, որ պիտի հսկէ վարժարանաց յառաջդիմութեան և ուղղութեան ու տեղի չպիտի թողու որ ոչ դասատուն հին գրքերով անցնել տայ մանկան ժամանակը և ոչ ալ ծնողները սաղմոսներով բեռնաւորեն անոր տոպրակը. այդ երախայից շատերը տարիներ կը վատնեն վարժարանի չոր տախտակներուն վրայ, մինչեւ այն ատեն երբոր հայրն պէտքը կը կանչէ զիրենք կամ ճուլհակի [illegible] ձեռք առնել կամ դարբինի փուքը փչել։ Ի՞նչ սորվեցան այդքան ժամանակ։ Աշակերտ մը օր մը կը գանգատէր թէ ինչպէս բան սորվինք, դասատու մը կը բերուի, դեռ իր աշակերտաց լեզուն չհասկցած, դեռ տարին չլրացած, կը տեսնես ահա նոր վարժապետ մը կը յաջորդէ անոր։ Այս ալ մնայուն չէ, և նա իւր ոտից փոշին թօթափելէն յետոյ կամ առանց ուսուցչի կը մնանք, կամ կուգայ այնպիսի մէկը որ ուսուցչի լեզուէ խօսել չի հասկնար, այս վիճակի մէջ, ի՞նչ պիտի սորվինք եւն։ Բայց ես կ'ըսեմ, թէ որ կարող և մնայուն պաշտօնեայք չպակսին, տիարպէքիրցի մանուկն, որ ի բնէ ճարտար և ուշիմ է, շուտով կը զարգանայ ու կը յառաջադիմէ։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

(Մնացեալը վերջը)

ՏՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

ԹԷՓԷ ՊԱՇԸ, ՓԱՍՍԱԺ ՏԱՆՏՈՒՆ

([illegible])

Կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։ Մասնաւոր խնամք ծննդաբերական և ջղային հիւանդութեանց։ Կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերն յետ միջօրէի ժամ 7էն 10 (ը. թ.)։ Հինգշաբթի օրերը միեւնոյն ժամերուն ձրի։

Գշ. Եշ. և Շբ. օրերն առաւօտեան ժամ 3էն 4, Մերհամէթճեան դեղարանն (Պանճէ գալթը)։ 960

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Դիւրութիւն ընծայելու համար այն հիւանդաց որք կը փափաքին երեք չորս փորձառու եւ ճարտար բժիշկներ ի մի հաւաքելով խորհրդակցութիւններ կատարել եւ իրենց հին կամ նոր հիւանդութիւններուն արագապէս դարման ստանալ, այս անգամ Պոլիս, Սուլթան Մահմուտի դամբարանին դէմ ԷՄԻՐՃԵԱՆ Դեղարանին մէջ խորհրդակցութեան սենեակներ պատրաստուած են յորում Բշ. Դշ. և Ուր. օրերը ժամը 9էն 11 (Ը. Թ.) փորձ բժիշկներ հաւաքուելով ամէն տեսակ հիւանդները խորհրդակցութեամբ պիտի դարմանեն չափաւոր այցելավճարով։

Դեղարանէն կարելի է տեղեկութիւն ստանալ խորհրդակցութեան մասնակցող բժիշկներուն անուանց վրայ։ 963

Հօկի Մօրի ձկան իւղը միշտ ամենէն ազդեցիկ և ամենէն ախորժելի դեղն է։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Քիւչիւք Եալըտըզ խան, Թիւ 4. Մաքրուհեբըլար իչի,
Ստամպօլ. Ամէն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնը։

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ Թուրք. լեզուաւ Օսմ. ամէն նախարարութեանց և մասնաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամէն կարգի և տեսակի աղերսագիր, իլթիմաս, լահիա, բրօթէսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր և այլն։

Ընծեռած է ամէն միջոց և ձեռնհաս անձանց օժանդակութիւնն, որոց օժանդակութեամբ կը ստանձնէ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ օտար տէրութեանց կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց և Պատրիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական և ընկերական նմանօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ հայ. յուն. գաղ. անգլ. գերմ. ռուս. իտալ. սպան. Էբրայեց. եւ պուլղ. լեզուօք։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յիշեալ լեզուօք խմբագրեալ նոյնօրինակ ամէն կարգի եւ տեսակի գրութեանց՝ որ լեզուէ որ կը պահանջուի։

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ չփոթ եւ կնճռալից հաշուոց. Տօմարակալութեան դրութեան վերածումն անկարգ տումարաց։

Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն երաշխաւորեալ։ 958

ՄԻՍՔԻԹ

Երաւանց եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է մնասակար նիւթէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու առթի ժեւանցն համար բժշկաց կողմանէ իսկ [illegible] օղին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍՔԻԹ մա. անուամբ եւ կնքեալ շիշերով ու արծաթ թղթով [illegible] ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա օսմ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղարանները։ Բերայի նշանաւոր զարեջրատունները։ Ղալաթիա Դոմինիքոն խանին մէջ Պօլոս աղայի ճաշարանը։ Վոյվոտա փողոց թիւ 92, Քիւրէքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը. Սանտըքճըլար փողոց [illegible] աղայի թիւ 199 գըօ. սարանը։ Մումխանէ փողոց թիւ 111 [illegible] խանութը։ Թօփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը։ Կամուրջին վրայ Վոսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Սթեֆանի համի Դօնթիի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12։ Ի Պոլիս Հաճօբուլօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 24։ Մեծ Շուկայ Մահֆազաճըլար փողոց Թօքաթլեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հաճօպուլօ չուկային մէջ թիւ 10։ Ղալաթիա Սէրայի կից թիւ 57։ Ղալաթիա Սէրայի դէմի փողոցը [illegible] թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Ճարշըսի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շաքարավաճառ Համի Սարիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սերոբէ Աւանեանի թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Գում-գաբու [illegible] նպարավաճառ Համի Միհրան աղայի թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպա [illegible] Մարտաբանի թիւ 113 գըօ. սարանը, Սամաթիա [illegible] 49 թիւ Սիմոն աղայի գազինոն, Դատը գիւղ նաւամատոյցին վրայի անուշեղինաց խանութը եւ Չարշը իչի Թուլումպա փողոց զարեջուրի խանութը Մաքրի գիւղ երկաթուղւոյ կայարանի դէմի պարազան։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 69

ՆՈՐ ԳԻՒՏ

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԱԿՌԱՅԻ ԼԻՆՏԵՐՈՒ

ԱԼԻՔՍԱՆ. ԹԱՆՏՐՃԵԱՆ

Արհեստական ակռաներու յատուկ նորահնար լինտեր՝ երեւցած մասը միակտուր կիտուած է (էմայլ)։ Ո՛չ մէկ ձեւի մէջ քաուչու (լաստիկ) չեն պարունակեր բնաւ։ Գլխաւոր առաւելութիւն՝ բերնէ հանելու և լուալու պէտք չունենին։ Իւրաքանչիւր մարդու իր լինտերու մազգոյնին ու անոնց ուսուցիչ եկեէջներովը կը պատրաստուի, այնպէս որ կարելի չէ արհեստականը բնականէն զանազանել։ Իսկ ներսի մասերը 24 այար միակտուր ոսկի է։

Առողջապահական տեսակէտով կայս. բժշկական վարժարանի ժողովէն քննուած և Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւններէն 15 տարուան համար հնարիչի արտօնութիւն տրուած է։

Արդոյ հասարակութեան կ'ընծայեմ՝ արհեստական ակռաներու գործածութեան այն դիւրութիւնները որք մինչեւ ցարդ տեսնուած չեն բնաւ։ Կը շինեմ ամբողջ կամ անջատ շարքեր՝ առանց զսպանակի, առջի օրերէն կատարեալ արտասանութիւն, հանգիստ ծամողութիւն և դիմացկունութիւն երաշխաւորելով, մինչեւ վերջը առանց փոփոխութեան բերնի մէջ։ Աղտէ, հոտէ, կոտրելէ բոլորովին զերծ։ Ամբողջ կզակ մը՝ թէ՛ վերի եւ թէ՛ վարի մասեր 14էն 18 միրէժ ծանրութեամբ։

Դիմել, բաց ի կիրակէէ, ամէն օր ժամ 4էն 10 (Ը. Թ.) Բերա, Թագսիմ փողոց, Թիւ 3։ 982 5—28

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ն. ԱՆԴՐԻՕՄԵՆՈՍ

Ի ԲԵՐԱ — Ի ՊՈԼԻՍ

Մեծ փողոց 283 — Սուլթ. Պայազիտ փողոց 99

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ գոհացնելու համար Բերայի և շրջակայից բազմաթիւ յաճախորդներս, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ բարեկամներս որք արդէն կրցած են գնահատել իմ լուսանկարչական աշխատութիւններս, մեծ լուսանկարչատուն մը հաստատեցի ի Բերա։ Այս նոր հաստատութիւնս լուսանկարչական առաջնակարգ հաստատութիւններու հաւասար դիրքի մէջ դնելու եւ զայն արժանի ընծայելու համար [illegible], ոչ մէկ զոհողութիւն չեմ խնայած։ Գործաւորներս ունին վերջերս հնարուած գործիքներ եւ անոնց այլազան մանրամասնութիւններն, այնպէս որ ամէն մարդ կրնայ իր լուսանկարն հանել տալ իր ճաշակին համեմատ, ամէնէն պզտիկ ձեւէն մինչեւ բնական մեծութեամբ։

Երեսնամեայ փորձառութիւն մը եւ լուսանկարչական գործիներուս բազմազանութիւնը երաշխիք մըն են թէ իմ բլիշէներս լաւագոյնս պիտի յաջողին։

Այս բաժիններուս ճշդութիւնն ստուգելու համար կը բաւէ այցելել իմ լուսանկարչատունս եւ, եթէ փափագ յայտնուի, փորձ մը հանել տալ՝ լիապէս համոզուելու համար։

Լուսանկարները կը յաջողին թէ՛ մշուշապատ օդին եւ թէ՛ պայծառ օդին։

Գիները համեմատաբար չափաւոր են։

822 70—100

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.

Կրօտոնօ շոգենաւը, նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած է։

Էճիփշըն շոգենաւը, նաւապետ Տիքընսըն, երեկ Օտեսայէն աստ դարձաւ և շուտով կը մեկնի դէպ ի Լիվըրբուլ։

Ֆլամինեան շոգենաւը, նաւապետ Բրիօր, Լիվըրբուլէն աստ կը հասնի ընդհանուր վաճառքով դէպ ի մարտ 12։

Գործակալ. Էճիփշըն և Ֆլամինեան շոգ. ընկ.

ԷՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզագ անպարը իչուն պըրընճ, թաւուգ, հինտի վէ պու կիպի հայվանաթըն միւնագասասընա պաշլանըլաճաղընտան թալիպ օլանլարըն պազար վէ չարշամպիհ կիւնլէրի Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

309 շուպաթ 21 1—3

ԻԼԱՆ ՊԱԶԸ ԱԼՐԱՍՔԼԸՐԻ

Թօփ	սըգլէթի լիրա	պէհէր թօփը	
400	48	60	էսէրը ճէտիտ պաթալ քեաղըտը
400	33	53½	Ստամպօլ քեաղըտը
100	60	150	էլէք պաթալ քեաղըտը
200	38	85½	էլէք պաթալ քեաղըտը
300	19	23 10	փէրտահլը թէք Բավիյէ քեաղըտը
50	60	135	Վէնէտիք պաթալ քեաղըտը
400	19	18 12	փէրտահսըզ Բավիյէ քեաղըտը
30	42	105	քարթօն քեաղըտը խարալը
50	22	30	էլվան քապլըք
5000 թապագա	130	115	պէհէր Ինկիլիզ քանթարը եան քեաղըտը
150	58	101½	լիպրասը Նօթա քեաղըտը

Տարբէի ասքէրիյէ մաթպաասը իչուն 310 սէնէսինէ մախսուս օլարագ միւպայաասընա լիւզիւմ կէօրիւնէն պալատէ նէվ վէ միգտարլարը մուհարրէր քեաղըտլար մէկհուր վէ մահֆուզ նումունէլէրի մուճիպինճէ միւնագասայա վազ օլունմուշ վէ հիզալէրինտէ մուհարրէր ֆիյաթլարտան 100տէ 10 թէնզիլինէ թալիպ պուլունմուշ օլմաղլա էսմանը պէհէր հաֆթաթա Չ-էր 1000 ղրշ. թէտիյէ իտիլմէք վէ չարթնամէսինէ մուհարրէր չէրաիթ թահթընտա թալիպ օլանլարըն 310 սէնէսի մարտընըն 7ինճի կիւնինէ գատար մազպատա Սէրասքէրի մուհասէպէսի թահրիրաթ գալէմինէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 1—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

88

ՆՈՐԹ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,141,290
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,794,012

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146,418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնք Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ կ'ընդունին չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վճարանն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կս սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան:

ԻԼԱՆ ԳԱԳԸ ՍԻՐԱՍՔԷՐԻ

Ինչպաթը աքէրիէ իչուն մուպայասընա լուզում կէօրիւնէն 1000 ատէտ սարը օթ թանթանընը իի տարիս թալիպ օլանլարըն ինչա թը աքէրիէ տաիրէսինէ մուրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր:

Նօ. 25 2—3

PHOSPHATINE
FALIÈRES
TANNEUR

«ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ» ամենէն ախորժելի և ամենէն յանձնարարելի դեղն է տղայոց համար 6-7 ամսեայ տարիքէն սկսեալ, մանաւանդ կաթնատուութեան և ատամն ատենը: Կը դիւրացունէ ատամներու բուսնիլը, կ'ապահովէ ոսկրներու բարեկազմութիւնը:

Փարիզ, Վիվիէն փողոցը և դեղարանները

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽԱԳՈՒԼԵԱՆ

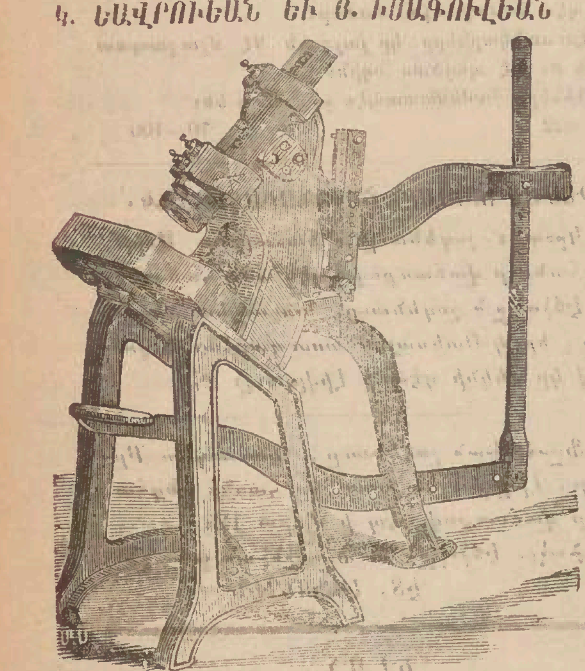

[illegible] Մոտորութեան, Բոլէյխըութեան, [illegible]

Թէյի, լօգումի, հէլվայի, խավեարի, բէշէլի, խահվէի, չոքարի, սիկարի, թուղթի և այլ բազում սխտոյից յատուկ տուփեր նոր և գեղեցիկ ձեւերով և գոյներով:

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, ասոնց վերաբերեալ ամէն տեսակ կահեր, պարտէզի դոյլեր, լուացարաններ, եւն. եւն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած:

Դիւրամատչելի ամենուն:

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին 719

Պաղճէ-Գաբու, Բասիմ Բաշա խանի դէմը:

ԹԻՒ 4711

ԱՄԵՆԷՆ ԱԽՈՐԺԵԼԻ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՊԱՀՈՎ ԴԱՐՄԱՆ

D'EAU DE COLOGNE
No 4711

[illegible]

Օ ՏԸ ՔՕԼՈՆԵԸ

(Պիտակ կապոյտ-ոսկի)

FERD. MULHENS, COLOGNE

Ճանչցուած իբր

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՐՔԱՆ

Կը գտնուի հասեղինաց ամէն վաճառատուններու մէջ: 844 39—48

ԱՅԵՐԻ ՉԵՐՐԻ ՓԵՔԹՕՐԱԼ

Այերի Չէրրի բէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւը, թոքբորբումն հազագի, թոքբորբումն շնչափողի, շնչարգելութիւն եւ այլն:

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները եւ կապոյտ հազի եւ յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ զօրապէս կ'սփոփէ ու կը կազդուրէ:

Այերի Չէրրի Բէքթօրալն՝ որ այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամէնէն զօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, նորա կոկորդի եւ թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ազդեցութեամբն է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց [illegible] եւ պաշտպանն կը հանդիսանայ:

[illegible]

Կը ծախուի [illegible] մէջ դեղագործաց քով: Կեդրոնական է Ս Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կոստանդնու սոկաք: 906

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ.	21/5	Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի:
Գշ.	22/6	Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոնի ճամբով
Դշ.	23/7	Սեվաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին:
Դշ.	23/7	Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին:
Եշ.	21/8	Օտեսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի:

ԱԶԴ.—Փետր. 22/6, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիփոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին: 605

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք շաբաթը երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլէ և Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գագալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ադլաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Մարոքոն շոգենաւը Լիվըրբուլէն ասոր կը սպասուի դէպ ի մարտ 8:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Սիլքսիատրիս խան, թիւ 401

Ղալաթիա 932

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Միջերկրականի միջեւ Բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բանոբուս	4 00	Սֆինքս	3000
Ֆէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէբթիս	3000
Սէսոստրիս	3250	Բէլա	3000
Թիպս	3250	Լոդիւս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սէսիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

847 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

HUILE DE HOGG

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԹԱՐՄ ԼԵԱՐԴՆԵՐՈՒ ԻՒՂ ԲՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲԺՇԿԱԿԱՆ.

Ամենէն ազդեցիկը, ամենէն սնուցիչը, ամենէն ախորժելին զոր աւելի քան 40 տարիէ ի վեր յանձնարարած են բոլոր աշխարհի առաջին բժիշկները, ոսկրաթեք տղայոց, տկար մարդոց և ընդդէմ կուրծքի հիւանդութեանց, հազի, խոյլերու, մորթի այտուցներու և այլն:

Արտաքին պատեանին վրայ պահանջել HOGG միակ տէրը, 2, Քասթիլիօն փողոց, Փարիզ, և ամէն դեղարաններու մէջ:

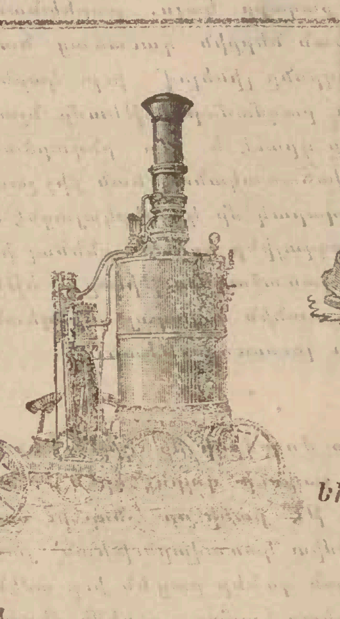
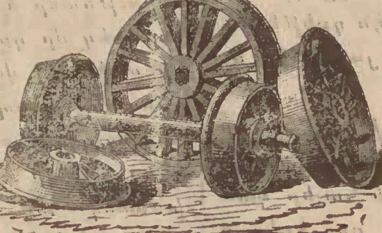
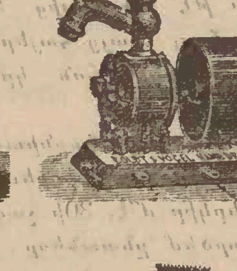
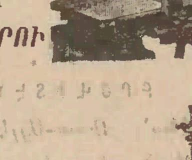

ԷՔՍԻՔՈՐ ՎԷՌԳԱՆՏ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

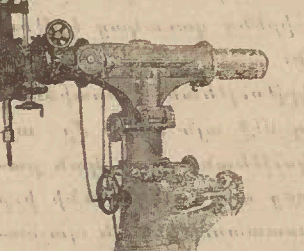

Մեքենաներու և գերմանական արհեստական նիւթերու ցուցադրութիւն ի Ղալաթիա, Բերչեմպէ Բազար, Թիճարէթ խան (նախկին կեդրոնատեղի Ծխախոտի Ռէժիի):

Արհեստական, երկրագործական, ճարտարապետական, նաւային եւայլն, եւայլն ՆԻՒԹԵՐՈՒ Ե ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄ:

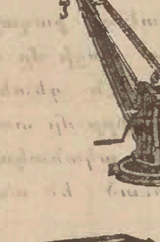

Տեղեկութիւնք կը տրուին մեքենաներու ամբողջ գործարաններու զետեղման վրայ:

Ցուցադրութեան մէջ կը գտնուի մեծ գեղեցիկ [illegible] մը զանազան մեքենաներու, ջահերու, խոհանոցի նիւթերու, գերմանական ճենապակի և ուրիշ վաճառքներու: 798

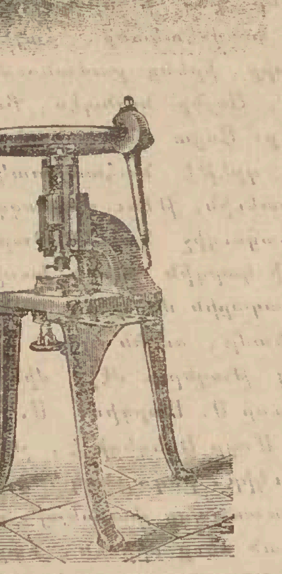
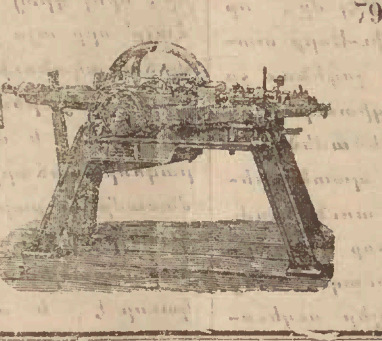

Vollgatter

ՏԷՐ Բ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշելու արմատի արհեստական ատամներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաարուեստակից ցաւած ատամները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամէն տեսակ բերնի և ատամի հիւանդութեանց:

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր: 114

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երթեւեկութիւն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օդեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բալթէր	1700
Արօլօ	5500	Կիլտանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Գօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօստօ	3000	Կրոտնօ	2200	Բուֆօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալտօ	4400
Պորոտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գազօ	000	Քօլիննօ	4 00	Սարֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Ջիրակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէքանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլորատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թասսօ	1200
Տիգօ	500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբէտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վոլթուրնօ	5000
Էայնարօ	2600	Մուրիլլօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայանս	00
Տրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըրմէնօ	200
Ֆալքօն	800	Օզրանօ	4500	Զէրօ	1 0
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօրրիթօ	1 0
		Էճիպշըն Մոնարք	8000		
		Բըրշըն Մոնարք	8000		
		Լըդիըն Մոնարք	8100		

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ

Գործակալք

Թիւ 17—18, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

858

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլեայի և Պոնտոսի միջեւ

կանոնաւորապէս Բանող

Առաջին շոգենաւը մարտ 7ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ռ. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն:

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք

Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւլչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ

477 Մումհանէ Սիթէ-Ֆրանսէզ

Օ. [illegible]

8

[illegible]

Պ. ԲԱԹՍԻՔԱՔԻՍ

ԲԷՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 309

Այս մթերանոցին տէրը, Պ. Բաթսիքաքիս, կը ծանուցանէ իւր արգոյ յաճախորդներուն և հասարակութեան թէ տարուան ամէն եղանակներուն իր մթերանոցին մէջ պիտի գտնեն ամէն տեսակ պատրաստ կօշիկներ և թէ գործատուն մը ունի ուր յանձնարարութեամբ կօշիկներ կը պատրաստուին էրիկ մարդերու, կիներու և տղաքներու համար, գործածելով առաջնակարգ նիւթեր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ամենէն համբաւաւոր գործարաններէն եկած եւ իրենց վայելչութեամբը, տոկունութեամբն ու գիներու համեստութեամբը նշաւաւոր: Յանձնարարութիւնները կը կատարուին արագ եւ կէտ առ կէտ: Նոյն հաստատութեան մէջ կը գտնուին նաեւ առաջնակարգ լաստիկներ: Մէկ այցելութիւն կը բաւէ որպէս զի հաւկցուի այս հաստատութեան նիւթերուն գերազանցութիւնը:

30—30

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1894 Յունուար 18էն սկսեալ մինչեւ 1894 Փետրուար 28

(Բացի կիրակի օրերէն) Ռումելեան եզերէն Կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութիւն

Ժ. Վ.		Թ.
1 15	Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենբ. Պօյճ. Ր. Հս. [Ր. Հիսարի շոգ.ին հետ պիտի հաղրդ.]	38
2 15	Ենմ. Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Ենբ. Պշր. (Ենբ. շոգ.ին կը հաղորդակցի):	39
2 40	Ր.Ա.Գվ.Ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.Պէյգ.անտի Ասիական եզերը անցնելով մինչեւ Գնտ. եղած նաւմոյց.ներն հանդիպելով Օրթ. պիտի երթայ, Գնտ.ի շոգ.ին հետ կը հաղորդկ. Ուրբ.ները Օրթ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշր.	18
2 45	Ենբ.Սթն.Մրկ.Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	42
3 15	Ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.Ենբ.Սթն.Մրկ.Պօյճ.Ր.Հս. (Ր.Հս.ի շոգ.ին կը հաղորդակցի) Ուրբ.ները Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	17
4 15	Ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.Ենբ.Սթն.Մրկ.Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Պշր.Ուրբ.ներըԱրն.Դրչ.Օրթ.	34
5 45	Ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.Պէգ.Ենբ.Սթն.Մրկ.Պօյ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Դրչ.Օր.Պշ.	32
7 —	Ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թպ.Պէգ.Բշպ.Են.Մկ.Գնլ.Ր.Ա.Հս.Գնտ.Ար.Զնկ.Պէյլ.Օր.Գզ.Պշ.Իս.	22
8 —	Ա.Ր.Գվ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.Ենբ.Սթն.Մրկ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Դրչ.Օր.Պշր.	17
10 —	Ր. Հիս. Զնկ.	18
10 10	Ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.Ենբ.Մրկ.Ր.Հս.Արն.Օրթ.Պշր.	34

Ենիքէօյէն Կամուրջ իջնող շոգենաւ

1 15	Ենբ.Սթն.Մրկ.Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	28

Պէպէկէն Կամուրջ իջնող շոգենաւ

1 15	Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	32
1 45	Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	28
2 —	Օրթ.էն ուղղակի կամուրջ բացի Ուր.է	33
2 10	Ր.Հս.Պէպ.Արն.Դր.Օրթ.Պշր.Գապ.	22
2 45	Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	32
3 15	Պէպր.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	42
3 45	Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.Գպ. բացի Ուր.է	19
4 15	Հս.էնՊէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.բացիՈւրբ.է	28
4 20	Օրթ.էն ուղղակի կամուրջ բացի Ուր.է	18
5 —	Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.Գպ.բացի Ուր.է	42
5 15	Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	19

Ասիական եզերէն Կամուրջ իջնող շոգենաւ

1 15	Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.	34
1 20	Պէյգ.Բշպ.Զպգ.Գանլ.Ա.Հիս.Գնտ.Օրթ. (Գնտ. կը հաղրդկ.) Ուրբաթները բացի Օրթ.էն Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.	33
2 —	Պէպ.Գն.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզ.Պշր.բցի Ուր.է	19
2 10	Պէյգ.Բշպ.Ենբ.Գնլճ.Պօյճ.Ր.Ա.Հիս.Գնտ.Պէպ.Արն.Զնկ.Պէյլ.Օրթ.Գզ.Իսկ.Պշր.Գապ.	23
3 15	Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշր.	38
3 25	Պէյգ.Բշպ.Զպ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Օր. (Գնտ.ի շոգ.ին կը հղրդկ.) Ուր.ները բացի Օրթ.է Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշր.	18
4 15	Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյ.Գզ.Իսկ. բացի Ուր.	39
4 45	Պէյգ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ. [Գնտ. շոգ. հետ կը հաղրդ. Ուրբ.ներըՎնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշր. պիտի հանդիպի]	33
5 25	Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշր. բացիՈւր.է	18
7 —	Մրկ.Ր.Ա.Հս.Գնտլ.Արնվ.Զէնկ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ.Պշր.Իսկ: Հինգշ. օրերը Օր.Պշ. չկայ	3
9 —	Պէօյ.Թրպ.Պէյգ.Բշպ.Զպ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ.	28
10 10	Պէյգ.Գնլ.Ա.Հս.Զնկ.Պէյլ.Պշ.բացի Ուր.է	42
10 20	Գնտ.էն ուղղակի կամուրջ	33
11 5	Գզկ.էն » » »	22
11 20	Վնք.էն » » »	49
11 55	Գզկ. Իսկ. » »	11

(Բացի կիրակի օրերէն) Կամուրջէն Ռումելեան եզերը շոգենաւուց ժամերը

2 30	Պշր.Օրթ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Ենբ.Թրպ.Պէօյ.Մէգ.Ենմ.	34
3 5	Պշր.Օրթ.Զէկլ.Արվ.Ր.Հս. բացի Ուրբ.է	28
4 5	Գապ.Պշր.Իսկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արնվ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Մրկ.Ենբ.Բշպ.Պէյգօզ Թրպ.Պէօյ.Մէգ.Ենմ.	22
4 —	Պշր.Օրթ.Դրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Սթն.Ենբ.Թրպ.Պէօյ.Մէգ.Ենմ.	32
5 15	Իսկ.Պշր.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արնվ.Պէպ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Զպգ.Մրկ.	23
6 —	Գապ.Պշր.Օրթ.Դրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Ենբ.Պէյգ.Թրպ.Պէօյ.Մէգ.Ենմ.Գվ. սեր	17
7 —	Պշր.Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Արն.Գնտ.Ր.Հս.Պօյճ.Գնլ.Ենբ.Թրպ.Պէօյ.	28
8 30	Պշր.Օրթ.Արնվ.Պէպ.Ր.Հիս.Միրկ.Ենբր.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.	34
9 20	Պէշ.Օրթ.Դրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հիս.	18
10 5	Պշր.Օրթ.Դրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Մրկ.Սթն.Ենբ.Թրպ.Պէօյ.Մէգ.Ենմ. Ուրբ.ները 10վայրկեան ետքը	39
10 45	Ր.Հս.Պօյճ.Միրկ.Սթէն.Ենբր.Թրպ.Պէօյբ.Մէգ.Ենմ. Ուրբաթները չկայ	17
11 20	Ենբ.Թրպ.Պէօյ.Մէգ.Ենմ.	18
11 40	Պէպ.Ր.Հիս.Պօյճ.Մրկ.Սթն.Ենբ. (*)	42

(*) Օրը գէշ եղած ատեն Սթէն. չկայ:

Կամուրջէն Պէպէկ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

2 10	Կամրջ.էն ուղղ. Պէպէք	32
3 10	Ուղղ. Պէպէք բացի ուրբաթէ	19
4 20	Ուղղ. Պէպէք բացի Ուրբաթէ	42
5 10	Ուղղ. Պէպէք	19
10 35	Պշր.Օր.Դրչ.Արն.Պէպ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Մրկ.Ենբ.Բշպ.Պէյգ. բացի Ուրբաթէ	23
11 15	Գապ.Պշր.Օթ.Դչ.Արն.Պպ.Ր.Հ.Պօյճ.Ենբ.	28
11 45	Պշր.Օրթ.Դրչ.Արն.Գնտ.	22
12 15	Պշր.Օրթ.Դրչ.Արնվ.	19

Կամուրջէն Ասիական եզեր երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

2 40	Ուղղակի Ա. Հիսար	38
3 15	Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպգ.Բշպ.Պէյգ	33
3 35	Ուղղակի Գանտիլլի բացի Ուրբաթէ	39
4 50	Ուղղակի Գանտիլլի բացի ուրբ.է)	18
8 45	Պշր.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Բշպ.Պէյգ.բացի Ուրբաթէ	42
9 30	Պշր.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.	33
10 20	Պշր.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպգ.Բշպ.Պէյգ.Մէգ.Ր.Ա.Գավազներ	38
10 40	Պշր.Պէյլ.Զնկ.Վնք. Ուր.ներէ 10 30ին Իսկ. Արնվ.Ա.Ր.Հս.Մրկ.Ենբ.Պէօյբ.	19
10 40	Իսկ. Գզկ. բացի ուրբաթէ)	22
11 20	Գպա.Պշր.Գզկ.Պէյլ.Զէնկ.Վնիք.Գնտլ.Պէպ.	32
11 18	Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպգ.Բշպ.Պէյգ.	33
11 30	Իսկ. Գզկ. բացի Ուրբաթէ	11
12 —	Պէբ.Գզկ.Պէյլ.Զէնկ.Վանք.	31

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —		— —	
— —		— —	
— —		— —	7 —
— —		— —	7 30
1 15	7	1 45	8 15
2 —	8 10	2 25	9 5
2 30	8 20 Վափ.	2 50	9 50
3 —	8 50	3 15 Վափ.	10 15
3 30	9 30	3 25	10 30 Ֆէրպ.
3 45 Ֆէրպ.	9 45 Ֆէրպ.	3 50	10 40 Գզկ.
4 —	10 25	4 30 Ֆէրպօթ	11 —
4 30	10 55 Գապ.	4 40	11 30 Ֆէրպ.
4 50 Վափ.	11 — Գզկ.	5 20 Վափ.	11 30 Գզկ.*
5 30	11 — Ֆէրպ.	5 35	11 50
5 30 Ֆէրպ.	11 20	6 15 Ֆէրպօթ	— —
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	—	— —	— —
— —	7 —	— —	6 25
— —	8 10	— —	7 10
1 15	8 20 Վափ.	1 40	8 20
2 —	9 —	2 20	9 5
2 30	9 30	2 50	9 45
3 20	9 45 Ֆէրպ.	3 25	10 15
3 45 Ֆէրպօթ	10 15	3 45 Վափ.	10 30 Ֆէրպ.
4 —	10 40	4 30 Ֆէրպօթ	10 40
4 30	11 — Ֆէրպ.	4 30	11 30 Ֆէրպ.
5 30 Ֆէրպօթ	11 10	5 — Վափ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆէրպօթ	12 10

*Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ, շաբթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ:

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

3 — Հարէմէն Սալաճագ (բացի Ուր.է)
4 30 » » բացի ուր.է)
10 40 » » (բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » [ուր. կիր. ժ. 10.45ին
2 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ [բացի կիր.է]
4 — » » » [բացի Ուր.է]
10 10 » » անտի Սալաճագ [բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին]:

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 45 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
6 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իւսկիւտար

Ծան.—Օդը մշուշապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան:

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ